

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3.
Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cori Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTR

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina zna mesečno Lit. 18.—,
za inozemstvo vključno s poštnimi stroški
Lit. 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 3, telefon
31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuove conquiste nel settore tunisino

Puntate nemiche respinte — Forte attacco contro i porti di Bona e Philippeville — Un incrociatore inglese colpito nel Mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 dicembre 1942-XXI il seguente bollettino di guerra n. 931:

In Cirenaica una puntata di mezzi corazzati avversari è stata decisamente respinta. Aerei britannici, nel corso di tentate azioni di mitragliamento sulle nostre linee, venivano intercettati dalla caccia germanica che senza proprie perdite distruggeva 7 apparecchi, un altro precipitava al suolo colpito dall'artiglieria di unità terrestri.

Nel settore tunisino, in rinnovati combattimenti di carattere locale, abbiamo esteso la nostra occupazione.

Una formazione di nostri bombardieri ha condotto un forte attacco notturno contro i porti di Bona e Philippeville centrandone depositi e banchine, navi alla fonda sono state pure danneggiate dalla aviazione tedesca.

Sul Mare Ionio, velivoli avversari, erano affrontati da nostri cacciatori e costretti invertire la rotta.

Il nemico ha compiuto nel tardo pomeriggio di ieri una nuova incursione su Napoli provocando danni sensibili nella

zona portuale e nel centro della città. Le perdite accertate fra la popolazione civile sono di 57 morti e 138 feriti. Nostri cacciatori levatisi in volo abbatterono tre quadrimotori, dei quali uno precipitava in aperto mare a sud di Capri, un altro nel Golfo di Castellamare di Stabia, ed il terzo nei pressi di Vallo di Lucania. I dieci aviatori statunitensi componenti l'equipaggio di quest'ultimo sono stati fatti prigionieri. Due altri velivoli risultano abbattuti dalle batterie contro-aeree validamente intervenute. Un nostro caccia è andato perduto e il pilota è rimasto gravemente ferito.

Alcune bombe venivano sganciate la notte scorsa nel territorio della provincia di Frosinone, nei dintorni di Torino e nella Valle d'Aosta. A Torino le artiglierie della difesa hanno centrato un apparecchio che è caduto presso Fossano (Cuneo); un sottufficiale dell'equipaggio è stato catturato. Livessimi danni.

Nel Mediterraneo, un nostro sommergibile attaccava una squadra navale nemica composta di due incrociatori e due cacciatorpediniere, colpendo un incrociatore.

Hitlerjevi voščilni brzojavi v Rim in Tokio

**Ob prvi obletnici japonske intervencije — Radijski posla-
nici zunanjih ministrov grofa Ciana in Ribbentropa**

Rim, 11. dec. s. Ob priliki obletnice podpisa zavezniškega pakta med Italijo, Nemčijo in Japonsko, je Hitler poslal Kralju in Cesarju naslednje brzojavke:

»Ob današnji obletnici podpisa nemško-italijansko-japonskega zavezniškega pakta, prosim Vaše Velikanstvo, da sprejmete moje najbolj odkritosrčne in iskrene pozdrave, obenem z mojim najboljimi voščili za uspeh italijanskega orožja. V trdnem prepričanju, da bomo dosegli skupno končno zmago, izražam istočasno svoje prepričanje, da bosta najina naroda kakor tudi japonski narod po zmagoviti zaključitvi vojne sli srečni bodočnosti nasproti.«

Hitler je poslal Duceju naslednje brzojavke:

»Današnji dan, ko se spominjamo obletnice podpisa zavezniškega pakta med silami Osi in japonskim imperijem, se obrača moja misel k Vam in fašistični Italiji v zvestem tovarištvu in prisrčnem zavezništvu. V zgodovini se zmagava vedno nasmejati tistim narodom, ki se v borbi za pravičen ideal proti preživljenemu svetovnemu redu upajo boriti do zadnjega. Na ta način bodo Nemčija, Italija in Japonska izšle zmagovite iz te odločilne borbe. V tem nepopravljivem prepričanju Vam pošiljam, Duce, tudi ob tej priliki svoje najbolj prisrčne pozdrave.«

Berlin, 11. dec. s. Hitler je poslal japonskemu Cesarju naslednje brzojavke:

»Ob obletnici, ko se Nemčija, Japonska in Italija svačeno sklenile boriti se v tesnem bratstvu v orožju do končne zmage v vojni, katero sta jim vsilili Amerika in Anglija, želim poslati Vašemu Velikanstvu svoje najbolj iskrene pozdrave. Želim omeniti ob tej priliki slavno vojaško dejanje zavezniških oboroženih sil, ki so jamstvo za našo zmago in za srečno bodočnost naših narodov.«

Hitler je poslal japonskemu ministrskemu predsedniku Toju naslednje brzojavke:

»Ob današnji obletnici, ko so sile trojnega pakta, zedinjene v tesnem bratstvu v orožju v borbi za nov in pravičen svetovni red, pošiljam Vaši Ekselenciji svoje najbolj iskrene pozdrave. Slavni uspehi, doseženi v tem letu od zavezniških oboroženih sil proti skupnemu sovražniku, so najbolj gotovo jamstvo, da bo Evropa kakor Vzhodna Azija v borbi proti anglosaskemu izrivljanju, kronana s končno zmago sil trojnega pakta. V tem nepopravljivem prepričanju Vam pošiljam, Ekselencija, tudi na današnji dan svoje najprisrčnejša voščila za bodoče uspehe japonskega orožja.«

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je poslal zunanjemu ministru Ciano naslednje brzojavke:

»Pakt, ki je bil podpisan pred letom dni za skupno vojno proti Ameriki in Angliji, je zedinil sile Osi in japonski imperij v bratstvo orožja in neločljive usode. Na današnji spominjski obletnici Vam pošiljam, moj dragi Ciano, svoje najbolj prisrčne pozdrave. Istočasno izražam svoje trdno prepričanje, da bo skupna borba sil trojnega pakta odprla najina naroda in japonskemu narodu pot v varno in srečno bodočnost.«

Poslanica grofa Ciana

Rim, 11. dec. s. Zunanji minister grof Ciano je poslal radijsko poslanico japonskemu narodu ob obletnici vstopa Japonske in Nemčije v vojno proti Ameriki. Grof Ciano je prišel svojo poslanico, omenjajoč besede, s katerimi je Duce v zadnjem govoru v Zbornici fašistov in korporacij označil intervencijo Japonske v vojni: absolutno jamstvo za zmago. Zunanji minister je potem poudaril, da trojni pakt, ki je danes močan instrument vojaškega sodelovanja med Italijo, Nemčijo in Japonsko, ni bil podpisan v ofenzivne namene, temveč v namenu določiti bistvene

potrebe treh narodov, ki so ostali brez prostora in zraka, zaprti med hude in skope hegemonije, in te cilje po možnosti doseči s poštenim razumevanjem ter aktivno medsebojno solidarnostjo. Ako ta pojasnjevalni in zaščitni namen ni uspel, je nadaljeval grof Ciano, se je to zgodilo samo zaradi zadržanja anglosaskih sil, ki so trdovratno izigravale sleherni možnost za spravo. Skupen je torej v Evropi in na Vzhodu nastanek sedanje vojne, skupni so cilji in skupna trdna volja do zmage. V 12 mesecih po intervenciji beleži Japonska z upravičenim ponosom dolgo vrsto uspehov, ki so gotovo jamstvo za nadaljnji ugodni razvoj vojne na Daljnem vzhodu in za doseg končne zmage.

Končno je zunanji minister omenil svečani poziv, s katerim je Duce zaključil svoj zadnji govor, da se je treba boriti za žive in za bodočnost, toda tudi za mrtve. »Treba se je boriti, da žrtve naših mrtvih ne bodo zaman. Mrtvi nam ukazujejo, naj se borimo do zmage. Mi jih ubogamo!«

Tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop je naslovil radijsko poslanico na japonski narod.

Kriva vojne sta Roosevelt in Churchill

Berlin, 12. dec. s. »Völkischer Beobachter« komentira radijske poslanice zunanjih ministrov trojnega pakta in piše med drugim, da ni doslej v zgodovini prokletstvo vojne odgovornosti še nikdar tako hudo in nedvoumno bremenilo vestj dveh poedin-
cev, kakor je to danes primer pri Rooseveltu in Churchill. Zlasti Roosevelt je v tem primeru prišel že v pregovor, tako pri prijateljih kakor sovražnikih, saj ga označujejo za moža, ki je pripravil konflikt, in sicer konflikt, ki se je izkazal kot škodljiv interesom ameriškega naroda. Churchill pa je vse svoje politično življenje porabil za to, da je zbral sovražnike Nemčije s svojimi govori, spisi in deli.

List »Börsen-Zeitung« piše v isti zvezi: Roosevelt si je vedno prizadeval, da je »spusti« delatice žrtve svojih roparskih spekulacij vse dotlej, dokler se niso prizadele države znašle na robu propada, da je potem lahko prešel v odkrito borbo, ki je njegovi taktiki razbijanja sil pripomogla k uspehu. Rooseveltova politika se je kazala v formuli: »prisiliti sovražnika, da vstopi v vojno v določenem roku, kakor to želi glavni stan ameriških oboroženih sil.« Pred letom dni pa je Japonska prva porušila ta papirnati grad ameriškega utvar.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« proučuje že več let znano Rooseveltovo taktiko, ko je Japonsko in sile Osi prikazoval kot napadalce, naker pripominja, da so samo nezasišena in stalna Rooseveltova izrivanja na Pacifiku na eni in na Atlantiku na drugi strani, prisilila sile trojnega pakta, da so se uprle in razkrinkale edinega resničnega napadalca, namreč despota Bele hiše. Naloga sil trojnega pakta je sedaj, zaključuje list, da slednjič popolnoma zruši to politiko vojnih hujšakačev.

Odmevi v zagrebških listih

Zagreb, 12. dec. s. Pod velikimi naslovi, ki pojasnjujejo politično in vojaško silo trojnega pakta, objavljajo listi radijske poslanice grofa Ciana, Ribbentropa in ministra Tanija o priliki prve obletnice vstopa Italije in Nemčije v vojno proti Zedinjenim državam. V svojih uvodnikih pa listi komentirajo sijajne zmage trojnega pakta, katerih namen je, da zajamčijo narodom mir in varnost njihovega življenjskega prostora ter osvoboditev iz plutokratskega suženjstva.

Ankara, 12. dec. s. Predsednik republike je odšel na inspekcijsko potovanje v Srednjo Anatolijo.

Nove pridobitve na tuniškem odseku

Sovražni napadi odbiti — Močen napad na pristanišči Bono in Philippeville — V Sredozemlju zadeta angleška križarka

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. decembra naslednje 931. vojno poročilo:

V Cirenaiki je bil sunek sovražnih oklopnih vozil odločno odbit. Britanska letala so med poskusnimi napadi z obstreljevanjem in bombardiranjem naših črt prestregli nemški lovci, ki so brez lastnih izgub sestrelili 7 sovražnih letal. Neko nadaljnje letalo je strmoglavilo na tla, zadeta od strelav topniških edinje.

Na tuniškem odseku smo v novih spopadih krajevnega značaja razširili naše zasedbe.

Oddelek naših bombnikov je izvedel močan nočni napad na pristanišči Bono in Philippeville, pri čemer so bili zadeti skladišča in porušeni medtem ko je nemško letalstvo poškodovalo tudi zasidrane ladje.

Na jonskem morju so naši lovci napadli sovražna letala in jih prisilili k vrnitvi.

Sovražnik je večeraj pozno popoldne ponovno napadel Napoli ter povzročil občutno škodo v pristaniškem okraju in mestnem središču. Med civilnim prebivalstvom ugotovljene zube znašajo 57 mrtvih in 138 ranjenih. Naši lovci, ki so se dvignili v zrak, so sestrelili tri štirimotorna letala, od katerih je eno strmoglavilo na odprtem morju južno Caprija, druga v zalivu Castellamare pri Stabiji in tretje v bližini Bal-
la di Lucania. 10 severnoameriških letal-
cev, ki so tvorili posadko tega poslednjega letala, je bilo ujetih. Protiletalske bat-
terije, ki so krepko nastopile, so sestrelile še dve nadaljnji letali. Izgubljeno je bilo neko naše lovsko letalo, čigar pilot je bil hudo ranjen.

Preteklo noč je bilo odvrenih neka bomb na ozemlju pokrajine Frosinone, v okolici Turina in v Valle d'Aosta. Obrambno topništvo je v Turinu zadelo neko letalo, ki je padlo na tla blizu Fossana (Cuneo); en podoficer posadke je bil ujet. Škoda je bila zelo lahka.

V Sredozemlju je neka naša podmornica napadla sovražno pomorsko eskadro,

sestavljeno iz dveh križark in dveh rušilcev, ter je zadela eno križarko.

Zmagovite akcije naših čet v baji ob Donu

S fronte ob Donu, 11. dec. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Na fronti, ki jo drži »Armira« (Italijanska vojska v Rusiji), se je udeleževanje patrol te dni skoraj neprekinjeno nadaljevalo. Ni manjkalo sovražnih poizkusov za prekoračenje Dona na več točkah, toda povsod so bili ti poizkusi preprečeni v kali. V nekem delu fronte, kjer je sovražnik posebno pritiskal, je naše topništvo potopilo eno ladjo. Nekli oddelek, ki je dvakrat napadel naše črte ob podpori topništva in mozarjev, je bil potolčen ob protinapadu s občutnimi izgubami za sovražnika. Posebno aktivno je bilo naše letalstvo, ki je bombardiralo važna središča v zaledju, motorna sredstva in vozila ter obstreljevalo s strojnimi sovražne postojanke pred našimi črtami. Maksimalna temperatura v odseku Armira je 2 stopinji nad ničlo. Na tem odseku torej ni kakega izrednega mraza.

Tuniški Italijani prispevajo k zmagi Osi

Rim, 11. dec. s. V Tunisu prebivajoči Italijani so bili poklicani pod orožje te dni, da opravijo službo pri naših Oboroženih silah. Je znatno število sinov Velike Italije, ki jim je tako izpolnjena vroča želja pomagati pri obrambi domovine, prispevati z najboljšimi močmi k zmagi Osi. Hrabrim našim rojakom pozdrav vsega naroda.

Odločen demanti drzne angleške laži

Rim, 11. dec. s. Poročilo glavnega stana Oboroženih sil je obveljalo 4. decembra o torpediranju in potopitvi bolniške ladje »Citta di Trapani« z ugotovitvijo izgub.

Ogromne sovjetske izgube

**Z najvišjimi sovražnimi izgubami razbit močen sovjetski
napad južno od Rževa — Sovjeti so samo v tej bitki izgu-
bili 170 tankov**

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Nemške, italijanske in rumunske čete so s podporo oddekov strmoglavnih letal v južnem odseku vzhodne fronte odbile večkratne sovražnikove napade z izgubami za nasprotnika.

S pritegnitvijo novih sil so Sovjeti južno od Rževa začeli nov velik napad proti nemški fronti. Z uporabo izredno močnih oddekov pehote in oklopnega orožja so skušali prodreti nemško fronto, toda napad se je sesul ob najvišjih sovražnih izgubah. Edine kopne vojske in letalstva so uničile v teh bojih 170 sovražnih oklopnih voz, od teh 127 samo v odseku ene pehotne divizije.

Nadaljnjih 36 tankov je sovražnik izgubil južno od Toropca, kjer lastni napadi napredujejo ugodno. Obkoljene sovražnikove sile so bile kljub vsem razbremenilnim polkusom stisnjene v tesen prostor.

Južno od Izmenskoga jezera so se izjalovili ponovni napadi sovražnika.

V Cirenaiki je bil zavrnjen sunek angleških oklopnih voz. Pri napadu angleških lovcev ter v letalski in topniški obrambi je bilo sestreljenih 8 sovražnih letal. V Tunisu so nemško-italijanske čete nadaljevale svoje napade. Mostiške južno od odseka Megerde, ki ga je sovražnik žilavo branil je bilo napadeno v nasokot ter njegova posadka popolnoma uničena.

Luke za dovoz v Alžir so bile bombardirane podnevi in ponoči, pri čemer so bile večkrat zadete pristaniške naprave in tamkaj zasidrane ladje.

Nemška podmornica je pred Oranom potopila ameriški rušilec.

Čolni za zaščito luk in mornariško protiletalsko topništvo so sestrelili ob norveški in fliandrijski obali tri angleška letala. Pro-

tietsko topništvo je preteklo noč nad francoskim zasedenim ozemljem zrušilo eno štirimotorno sovražno letalo.

Zoževanje obroča pri Toropcu Obkoljenih je več sovjetskih divizij, ki si brez uspeha prizadevajo, da bi se rešile

Berlin, 12. dec. Približuje se trenutek, ko bo velika »vreča«, ki so jo stvorili Nemci s svojimi protinapadi v odseku Kalinin — Toropce, popolnoma likvidirana, naker se bodo lahko objavile posledice tamonjih operacij. Obroč obkolitve se zmanjšuje od ure do ure. Tvorijo ga pehota in tanki, obenem pa zabija nemško poveljstvo na raznih straneh v obkoljeno sovjetsko množico kilne, da sovražnika na ta način razdrobi ter mu vzame vsako možnost za odpor. Tako razcepljene skupine izgubljajo zvezo med seboj ter so na milost in nemilost izročene napadalcem.

Vreča, v kateri so obkoljeni boljševidi je manj obsejna kakor so bile one, ki so jih nemške vojske lani in letos napravile na jugu Harkova, pri Kijevu in pri Bjelostoku. To pot ne gre za stotisoče ljudi obkoljenih z vsem njihovim orožjem. Vendar pa je število odrezanih sovjetskih divizij znatno in je njihova predaja nezogibna, kar pomeni hud udarec za vojaško moč Sovjetske zveze. Res je, da si je sovjetsko poveljstvo obupno prizadevalo, da bi rešilo obkoljene čete. Podvezemalo je silovite protinapade, jih ponavljalo dan za dnevom in jih ponavljalo še sedaj, dast so vedno bolj redki in nimajo več prejšnje udarne sile.

Položaj sovjetskih čet je vsega pomilovanja vreden. Duhovno in telesno so ruski vojaški popolnoma strti in predaja jim je dokončno dokazala. Kako nepotrebne in nesmiselne so njihove žrtve. Zlasti pobiti

Slo je za nov člen v dolgi verigi kršenj mednarodnih norm, ki so jih v sedanji vojni zagrešile angleške oborožene sile, ki niso prizanašale zdravstvenim napravam, reševalnim hidroplanom in bolniškim vlakom, in ki so že pred napadom na »Citta di Trapani« brutalno napadle in potopile prav tako druge bolniške ladje. V primeru ladje »Citta di Trapani« je nasprotna propaganda razširila vrsto podrobnosti, ki so prav tako lažne kakor senzacionalne in se je drznila trditi, da je ladja prevažala z znaki Rdečega križa vojne potrebščine, bencin in nafto. Te laži se odločno demantirajo. Ugotavlja se, da je bilo na ladji »Citta di Trapani« izključno samo zdravstveno osebje in sanitarne potrebščine.

Vel. Kralj in Cesar

sprejel v dar knjigo o Rimu

Rim, 12. dec. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel v avdienci založnika comm. Nella Palombija in novinarja dr. Guglielmo Ceronija, ki sta mu poklonila svojo najnovejšo knjigo »Rim, njegovi posamezni deli in njegova predmestja«. Nj. Vel. Kralj in Cesar je darovalcema izrekel svoje zadovoljstvo.

Poglavnik odlikoval generala Montagno

Zagreb, 12. dec. s. Poglavnik je odlikoval generala Montagno z redom Zvonimirjeve krone I. razreda z meči. Ob izročitvi tega visokega odlikovanja je imel Poglavnik kratek govor, v katerem je izrekel svoje občudovanje nad Fašistično milico in nad hrabrim krvnim doprinosom te milice na hrvaških tleh, pri čemer je poudaril, da s svojim odlikovanjem odlikuje v generalu Montagni vojaika in poveljnika. Slovesnosti izročitve odlikovanja so se udeležile visoke politične in vojaške osebnosti.

Preteklo noč so oddelki bojnih letal napadli važno pristanišče in gradilišče ladij Sunderland. Nastali so obsejni požari. Pogrešajo dve nemški letali.

V pomorski bitki v noči na 12. decembra so lahke nemške pomorske oborožene sile v Rokavskem prelivu potopile en angleški rušilec in zažgale hitri čoln.

V bojih jugozapadno od Kalinina sta se posebno odlikovala 78. pehotna divizija pod vodstvom generalnega polkovnika Faltysa in oddelek napadalnih topničarjev.

Rusi nadomeščajo izgube s četami iz Perzije

Ankara, 11. dec. Doznava se, da so angleške čete v Iranu zasedle Teheran in nadomestile sovjetsko garnizijo, ki je bila doslej v iranskem glavnem mestu. Angleška zasedba se je opravila ne samo z naraščajočimi izgredmi izstradanega prebivalstva, temveč tudi zaradi številnega nenadnega odhoda sovjetskih oddelkov, ki so bili poklicani domov, da bi izpolnili vrzeli, ki so nastale v rdeči vojski po izjavljeni zimski protiofenzivi. Angležji nameravajo, kakor se zdi, z vojaško zasedbo Teherana utrditi odprto črto v severnem Iranu, sprito zmagovitega nemškega napredovanja v zapadnem Kavkazu in možnosti, da nemške skupine lahko spet napredujejo proti jugu.

Krivo odbiti sovjetski napadi na finskih odseku

Helsinki, 11. dec. s. Finsko vrhovno poveljstvo poroča: V zadnjih 24 urah so Sovjeti z velikimi silami napadli v južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji. Po silovitih topniški pripravi je nekemu ruskemu bataljonu uspelo doseči finske žične ovire, od koder je bil pregan in prisiljen umakniti se na izhodisne postojanke in neredu po dveh urah silovitih protinapadov. Istočasno so bolj severno Sovjeti napadli z manjšimi silami, bili pa so krivo odbiti. Rusi so izgubili v celoti 120 mož. Na ostalih odsekih fronte nespremenjeno obojestransko udeleževanje majhnih oddekov. Nad ožino Maaselkaje je finska protiletalska obramba sestrelila en Hurrican in en Tpmahawk.

Uspehi rumunskih bombnikov

Bukarešta, 11. dec. s. Po vesteh, ki jih je dobilo vrhovno poveljstvo rumunskih oboroženih sil, rumunsko letalstvo krepko prispeva k operacijam v odseku Dona. V zadnjih tednih so bile rumunske skupine bombnikov do skrajnosti aktivne in so letale brez prestopa nad sovražnimi črtami, in nad najbolj občutljivimi točkami sovjetske okrovalne organizacije, na katere so odvrtno tone zažigalnih bomb. Rumunski lovci, ki so spremljali težke bombni-
so sestrelili več sovražnih letal.

Navodila za delovanje OND

Pismo tajnika Stranke predsedniku Dopolavora

Rim, 11. dec. s. V odgovor na neko brzojavko je poslal tajnik Stranke predsedniku OND pismo, v katerem pravi, da je prepričan, da bodo dopolavoristi ponosno služili Duceju, vedno bolj strnjeni v vrstah Stranke. Nadalje pravi tajnik Stranke, da naj ukrep, ki daje zveznim tajnikom zopet pravico prednosti pokrajinskih Dopolavorov, znači pričetek novega globokega in obširnega udeleževanja OND, ki je po Ducejevih ukazih močno sredstvo Stranke za telesno in duhovno dviganje italijanskega naroda. Tajnik Stranke navaja potem navodila, katerih se mora predsednik OND držati. Vojno udeleževanje, Dopolavoro, Oborožene sile in autarkija se morajo razvijati z zastavitvijo sil, ki so na višini Ducejevega povelja: Borit se do zmage!

Povsod, kjer je delo, mora biti tudi Dopolavoro. Posebna skrb naj se posveti ustanovitvi in delovanju podjetniških Dopolavorov tako v industriji kakor v poljedelstvu ter Dopolavorov raznih kategorij,

tako da prodre fašistična solidarnost povsod. Učinkovito, toda trezno, kakor zahteva vojni čas, mora biti razvedrilno udeleževanje in sicer ne, kakor, da je samo sebi namen, temveč kot sredstvo dviganja naroda. Negovati se mora sport v množicah in zlasti sport, ki pripravlja na vojno.

Največji razvoj naj se omogoči kulturnemu in umetniškemu udeleževanju. Podpira naj se umetniško udeleževanje diletantskega značaja, v katerem sta genialnost in velikodušje talijanskega naroda združeni; v tako spontani in simpatični manifestaciji. Kulturno delo naj bo obsežno in smotno. Zanemariti se ne sme nobena oblika propagande; razširjaj naj se kinematografija, ki je moderno vzgojno sredstvo. Kino naj bo dostopen tudi manj premožnim krogom in zlasti tistim, ki žive daleč od vetjih sredšč. OND mora izvesti Ducejevo povelje, da je treba iti med narod in postati velika fašistična družina italijanskega naroda.

Goreče domoljubje vojnih prostovoljcev

Duce je sprejel predsednika legije „Giulio Cesare“, ki mu je izročil poročilo o delu vojnih prostovoljcev

Rim, 11. dec. s. Duce je sprejel Eugenio Coselschija, poveljnika italijanske legije prostovoljcev „Giulio Cesare“, ki je Duceju poročal o delu legije v vojni in mu izročil naslednji poročilo, katerega so člani narodnega poveljstva legije na svojem sestanku v Rimu 9. decembra odobrili:

„Legija prostovoljcev Italije „Giulio Cesare“ (bivše narodno združenje vojnih prostovoljcev) predlaga ob pričetku leta XXI. naslednje poročilo: 94.845 prostovoljcev iz vseh vojn, uvrščenih v 96 bataljonov, 100 centurij, 420 odredov in 250 eskader, tvorijo organske oddelke, ki opravljajo v 339 mestih in občin Italije. Pri tem deluje 6965 oddelkov, izbranih v sporazumu z lokalnimi hierarhi PNF, v njih so najbolj hrabri in požrtvovalni tovariši.

Izmed 52.635 prostovoljcev za prostovoljni vstop od 10. junija XVIII do 28. oktobra XX jih je bilo sprejetih 27.841. Tovarišev, ki so pod orožjem in so prosili za obnovo vpisa, je v celoti danes 44.725. Od teh jih je padlo 789 v borbah; 16 si jih je pridobilo zlato kolajno.

Na notranji fronti je ostalih 50.000 tovarišev, ki so prestari, da bi šli zopet v vojno, delovalo neutrudno in brez odmora. Delovali so na organizacijskem, političnem in propagandnem področju. Razširjenost je bilo 30.000 izdovodov brošure „Spominjaj se in pripravi se“ ter 50.000 izdovodov brošure „Anglija prokletstvo sveta“. Razširjeni so bili Ducejevi govori. Bilo je 5873 predavanj o protidemokratskih, protiprotokratskih in protiboljševiški akciji, o izvoru vojne, o nujnosti sodelovanja in o razlogih neizprosne sovražnosti do sovražnika, o teritorialnih zahtevah ter o moralnih, socialnih in gospodarskih pravicah italijanskega naroda, o žitni disciplini, o udeležbi pri vojni, o proslavah ob zgodovinskih oblikah ter ob proslavah tovarišev, ki so se žrtvovali za Domovino. Propagandno udeleževanje je imelo velik uspeh. Udeležba je bila ogromna in manifestacije za Italijo, Duceja in hrabre vojsake so bile navdušene.

Po navodilih PNF je bila negovana solidarnost do tovarišev pod orožjem, s katerimi je bilo izmenjanih 56.000 pism in 100 tisoč dopisnic. Družinam bojevnikov so bile razdeljene podpore v znesku 139.940 lir. Borcem na vseh frontah je bilo poslanih

12.272 zavojev v vrednosti 353.442 lir kot dokaz bratske solidarnosti legije. Prostovoljci so prispevali tudi pri zbiranju vojn in starega železa kakor tudi časopisnega papirja za bojevnike na ruski fronti.

Prostovoljci legije „Giulio Cesare“ so bili v vseh urah vseh dogodkov izpodbujevali, ki so vedno verovali v Domovino, v zmagovalno in modrega Kralja, v Duceja, ki je dvignil Italijo, v dostojanstvo Imperija z njegovimi neustrašnimi ladjami, neukrotljivimi krili in vojsko, ki je napravila iz sre vojakov nepremagljivo orožje.

V tej udeležbi verjamejo, da so dovoljeni ugotovitvi, da prostovoljci legije „Giulio Cesare“, pod orožjem na vseh frontah ali na budni prednji straži v notranji fronti, ponosni bolj kakor na to, kar so storili v preteklosti, na to, kar hočejo še vedno storiti v predanosti Italiji, dvigajo svojo spoštljivo misel vsem tovarišem, ki so slavno padli na bojišču. Posvečajo svojo vero v Mussolinija, izpričujejo svoj ponos, da so borci fašistične revolucije, ter ugotavljajo, da je vera v zmago enaka veri v Boga.

Opozarjajo, da sta nad sebičnostjo časa in usoda Domovine, ter se spominjajo, da so sovražniki, katere bijemo, isti, ki so vedno in sistematično ovirali Italijo v prizadevanju po osamosvojitvi in v hotenju po blagostanju njenega naroda, tisti, ki so nam zanižali pravice sadove zmage leta 1918., tisti, ki so se zoperstavili sveti pravici po Fiumi leta 1919., tisti, ki so skušali s krivičnimi sankcijami ovirati našo misijo omike in dela v Etiopiji, tisti, ki so proti našim junaškim legionarjem podpirali v Španiji brezbožne divje tolpe. Spominjajo se nadalje, da je ta vojna vojna proti boljševizmu, uničevalna vera, družine in dela, ter zaradi tega temelji na bistvenih življenjskih razlogih blaga in časti vseh resnično omikanih ljudi.

Kličejo najneizprosnejšo kazen na vse tiste, ki bi brez občutja do najvišjih dolžnosti te svete vojne zanižali ali izdali kakor koli Domovino ali na kakršni koli način delovali in spekulirali v škodo Domovine in zmage.

Verujejo, najtrdnjeje verujejo v veliko in zmagovito Italijo, ki bo zopet prevzela tisočletno poslanstvo rimske krščanske in fašistične omike, ki je tuč red, modrosti in pravice za vse ljudi na svetu.

Anglosaška razočaranja

Sedaj, ko je tudi že povprečen Anglosas spoznal, da so žalostno propadle vse nade, ki jih je zaračil nekaterih prestižnih uspehov vzbujala anglosaška propaganda zadnje tedne, si ni težko, ugotavlja neki očividni nemški komentar, predstavljati nekaterih značilnih dejstev, ki obelodajajo tragični položaj, v katerem se je anglosaški svet našel, ko so izostali pričakovani uspehi. Pesimizem, ki se je v zadnjem času postal izredno razširjen, je treba pripisati zlasti naslednjim dejstvom:

1. Ofenziva v Afriki ni dovedla do pričakovanih uspehov niti v Libiji, niti v Tunisu. Oborožene sile Osi so gosposlar položaja na obeh sektorjih. Najhuje anglosaško razočaranje v tej zvezi pa je morda naslednje: ameriške oborožene sile so v dosedanjih akcijah dokazale, da niso kos zastavljenim nalogom. Njihov prvi nastop na bojiščih proti Osi je bil za Američane katastrofalen.

2. Severnoafriška avantura je imela za posledico popoln razcep med francoskimi emigranti, ki se vedno bolj jasno kaže kot posledica angleško-ameriških nasprotij. Anglesi so pri tem na slabšem in londonski list „Times“ je bil pred dnevi prisiljen sprejeti ameriško stališče in tako obkriti tudi vse sile generala Eisenhowerja.

3. Izostale so vse moralne posledice severnoafriškega izkrcanja. Vichysta Francija na vse to ni odgovorila, tako, kakor so v Londonu in Washingtonu pričakovali, kar najbolj zgovorno kaže dejstvo, da se je francoska vojska pustila razorožiti brez najmanjšega odpora.

4. Francosko vojno brodogrje v Toulonu je v celoti izgubljeno za Anglosase, ni pa vse izgubljeno za Evropo. Celotno ameriško mornariški minister je moral to priznati, ko je dejal, da predstavljajo ostanki toulonskega brodogrja še vedno znatno moč za obrambo evropske celine.

5. Teroristični napadi na Italijo niso niti najmanj preplahili italijanskega naroda. Churchillove grožnje so le še ojačale voljo italijanskega naroda za doseganje končne

Kritičen položaj v Perziji

Berlin, 12. dec. s. Čedalje pogostejše vesti o resnih neredih v Iranu dajejo nemški „Politico-diplomatski korespondenci“ priložnost za pregled položaja, ki je nastal v tej deželi po angleško-boljševiški zasedbi. O priliki napada na Iran, ki se je izvršil s pritiskom Roosevelta, poudarja korespondenca, so v Londonu izjavili, da je bil ta ukrep potreben za odstranitev nemške „pete kolone“, ki da je ogrožala postojanke na Bližnjem vzhodu in na kavkaskem področju. Kasneje pa so zatrjevali, da so za okupacijskimi četami prispele velike količine živil, kolikoršne ne bi zadoščale le za angleške in sovjetske vojske, temveč tudi za civilno prebivalstvo. Angleški zunanji minister Eden je tedaj izjavil dobesedno: Naše čete so pravkar zasedle deželo. Preskrba dežele s hrano je že zagotovljena in so živila na potu ne le za vojske, temveč tudi za prebivalstvo Irana.

Od tedaj je minilo leto dni in prehrana dežele je postala tako katastrofalna, da prebivalstvo ne prejema v redu niti skromnih količin kruha, ki bi jih moralo prejemati po zakonikih. Tako se nered veča in vedno bolj razširja ter čisto zavzema obseg pravih uporov, zatrtih v krvi. Navzile tem primerom, o katerih se lahko preveriti ves svet, pa „združeni narodi“ še nadalje nesramno uporabljajo svojo steklino formulo na škodo drugih držav in drugih narodov.

Mussolinijev genij je genij naroda

Lausanne, 11. dec. s. „Gazette de Lausanne“ objavlja članek, v katerem poudarja, da sta si Churchill in Mussolini stala v zadnjih govorih nasproti ne kot teoretika, ki branita svoje politično, gospodarsko in socialno stališče, temveč kot prava borca, ter dodaja:

„Ne sme se pozabiti, da se je Duce pred 20 leti pojavil kot živ simbol najbolj plemenitih in najgledljivejših aspiracij italijanskega naroda. Njegov genij je bil genij naroda. Tolmačil je vročo voljo polotoka, iziti iz položaja zastoja in mrtvila. Zrcalil je narodne aspiracije zlasti po dvigu Italije v vrsto evropskih velisil in po zagotovitvi velike bodočnosti za Italijo. Često se zgodi, da voditelji naroda samo povzamejo značaj namere, inteligenco in genij naroda. Od tod izhaja presenetljiva fascinacija, ki jo je Mussolini imel na svoj narod. Vsek čas se je Italijan v njem spoznal. Oba sta iste krvi, istega mesa, iste možganske substance in Mussolinijeva tradicija se je rodila v ljudski duši. Zaradi tega je zamenjati stremljenje ločiti Duceja od italijanskega naroda.“

Španci občudujejo vojne napore Italije

Madrid, 12. dec. s. Listi opozarjajo v svojih poročilih na italijanske vojne napore, omenjajoč zlasti mobilizacijo industrijskega delavstva, ki je bila pred kratkim odredjena. Ta ukrep, pišejo listi, odgovarja totalitarnemu značaju vojne, kakor ga je označil Duce v svojem zgodovinskem govoru in bo ogromnega pomena v okviru skupnih naporov naroda, saj postavlja državi neposredno na razpolago ogromne množice ljudi in najboljše delovne sile. Vojska in civilno prebivalstvo bosta tako tvorila trden blok energij v izključni službi vojni, za doseg končne zmage.

Bukarešta, 11. dec. s. Mešana rumunsko-bolgarska komisija za preučevanje zgraditve mostu čez Donavo med Rusko in Džurdževom je večerjaj zaključila prvo zasedanje ter določila prve načrte za izvedbo misli direktne zveze med Rumunijo in Bolgarijo.

Opozorilo lastnikom hiš in lokalov

Tiskovni urad Visokega komisarijata sporoča: Po sporazumu s merodajno vojaško oblastjo se odreja, da morajo dotični lastniki do 14. t. m. skrbno odstraniti razne objave in razglase ter temu podobno, tičeče se zastarelih dogodkov, nalepljenih na stalnih mestih ali izvešene v trgovinah in javnih obratih.

Ta odredba se ne tiče stenskih listov „Nova Ljubljana“ in „GILL“.

Ako bi to do označenega roka ne bilo izvršeno, bo za odstranitev poskrbela občina na stroške dotičnika, ki ni storil svoje dolžnosti.

Oskrba gospodinjstev in obratov z drvmi

Vse one upravičence, ki še nimajo pripadajočih množic drva v zalogi, vabi mestni preskrbovalni urad, naj drva čim prej prevzamejo pri omih trgovcih s kurivom, kjer so se prijavili. Za nakazovanje drva za dobo od 1. oktobra do 31. decembra t. l. so dobili trgovci posebne sezname upravičencev ter so na podlagi teh seznamov prodajali drva. Toda po teh seznamih bodo upravičenci drva, ki jim letos še pripadajo, dobili samo do 10. januarja 1943. Kdor do tega roka ne bi šel k trgovcu po drva, bo izgubil pravico za dodelitev drva za dobo od 1. oktobra do 31. decembra t. l. Ker pa je sedaj ugodno suho vreme, vabimo vse upravičence, naj ne odlašajo ter takoj prevzamejo drva, ki so jim bila za to dobo nakazana pri trgovcih s kurivom. Poleg tega opominjamo mestni preskrbovalni urad tudi one upravičence, ki so že dobili nakaznice za kurivo, naj gredo tudi po ono množico drva, ki jim je nakazana za dobo od 1. januarja do 31. marca prihodnjega leta k trgovcu, ki je napisan na nakaznici za kurivo. Če bi ta trgovec morda ne imel več drva, jih stranke po predložitvi nakaznice za kurivo lahko dobe kar na mestni pristavi v Povšetovi ulici 12.

Spet opozarjamo lastnike javnih obratov, zavolov in poslovnih prostorov, da dobe žagana drva na mestni pristavi, cela polena pa na športnem igrišču S. K. Ljubljane na Ciril-Metodovi (prej Tyrševi) cesti.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreкло naslednjo sodbo v stvari proti:

Zagarju Robertu, sinu Josipa in Cecilije Kramar, roj. v Sheboyganu (Amerika) 7. VIII. 1922., bivajočemu v Dolnjem Podboštru pri Mirni peči št. 7, nahajajočemu se v zaporu.

Obtožen je bil:

a) zločina (po čl. 1. Ducejeve naredbi z dne 3. V. 1941), ker je v Mirni peči od februarja do julija 1942. sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina (po čl. 16. Ducejeve naredbi z dne 3. X. 1941), ker je v istih krajevnih in časovnih okoliščinah sodeloval kot obveščevalec v oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) zločina (po čl. 2. Ducejeve naredbi z dne 3. X. 1941) ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah brez dovoljenja nosil puško sistema Mauser o pripadajočim strelivom;

d) zločina (po čl. 7. Ducejeve naredbi z dne 3. X. 1941), ker je junija meseca v Rogu poskušal napad na pripadnike Oboroženih sil tekom napada, ki ga je izvršilo njegovo krdelo proti italijanskim četam.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Roberta Zagarja za krivega članstva pri prevratni združbi, ter sodelovanja v oboroženem krdelu, kakor tudi nedovoljene posesti orožja, ter ga obsodilo na došmrtno ječo, na trajni preklje opravljanja javnih služb, na zakoniti preklje, na izgubo oporočnosti očetovske in soprogovske oblasti, na plačilo razpravnih stroškov in pristoj-

bne za sodbo. Oprostilo pa ga je obdolžitve pod c) zaradi nedostajanja dokazov. Odredilo je objavo sodbe v izvešču v „Jutru“ in v „Piccolu“.

Ljubljana, 9. decembra 1942-XXI.

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreкло naslednjo sodbo v stvari proti:

Koširju Stanku, sinu Josipa in pok. Franciške Medić, rojenemu v Novem mestu 23. VII. 1909 in tam bivajočemu, trgovcu, nahajajočemu se v zaporu.

Obtožen je bil:

a) zločina (po čl. 1. Ducejeve naredbi z dne 3. V. 1941), ker je v Novem mestu v nedolžnem času do 9. avgusta 1942. sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina (po čl. 16. Ducejeve naredbi z dne 3. X. 1941), ker je od 5. januarja do 9. avgusta 1942 bil član oboroženega krdela, ustanovljenega z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) zločina (po čl. 2. Ducejeve naredbi z dne 3. X. 1941), ker je v istih časovnih okoliščinah brez dovoljenja bil v posesti orožja in vojnega streliva.

Iz teh razlogov je sodišče Koširja Stanka spoznalo za krivega pripisanih mu zločinov ter ga obsodilo na došmrtno ječo, na trajni preklje opravljanja javnih služb, na zakoniti preklje, na izgubo oporočnosti očetovske in soprogovske oblasti, na plačilo razpravnih stroškov in pristoj-

izvešču v „Piccolu“ in v „Jutru“.

Ljubljana, 9. decembra 1942-XXI.

Gospodarstvo

Prvi sestanek sveta pokrajinskega Združenja kmetovalcev

V petek 11. t. m. se je prvič sestel svet Združenja kmetovalcev. Prisotni so bili korporacijski nadzornik ing. Masera v zastopstvu Eksk. Visokega komisarija comm. dr. Allatere v zastopstvu predsednika fašističnega združenja kmetovalcev in strokovniak samega združenja dr. Ottavio Gheri.

Ob 10.30 je podpredsednik pozdravil predstavnika zveznega predsednika, korporacijskega nadzornika ter oba strokovnjaka zveze in združenja. Zahvalil se je navzočim za udeležbo ter prečital zanimivo poročilo, ki ga je nato ravnatelj podrobno obrazložil. Razen točk, ki so bile v razpravi, so se obravnavala tudi važna tehnična, gospodarska in organizacijska vprašanja, od katerih nekatera se že uresničujejo.

Razni člani sveta so poročali o smotnem krmljenju živine, o nadzorstvu nad mlekarstvo proizvodnjo, o smotnem gnojenju, o izboru semen, o njivskem redosledju, o kmetijski površini, o razdelitvi posevkov, o zboljševanju in kmečkih zgradbah v meji gospodarske proizvodstvenih možnosti ter o prehrabnih potrebah pokrajine.

Znatno je bilo delo s statističnimi podatki, ki jih je objavil ravnatelj Združenja ter jasno pokazal koristnost zbranega materiala in v zvezi s tem izdelal iniciativne predloge.

Z velikim zadovoljstvom je bilo sprejeto sporočilo, da sta v Združenju kmetovalcev sprejeta Slovensko čebelarstvo društvo ter

Slovensko sadlarsko društvo, ki bosta na ta način poslednji važni deli enotnega organizacijskega in gospodarskega sistema naše pokrajine.

Revija „Orače“, ki jo izdaja Zveza kmetovalcev in ki ima tradicionalno prvenstvo, bo še naprej izpolnjena v očitno korist kmetovalcev Ljubljanske pokrajine, ki že davno pravilno ocenjujejo to važno propagandno sredstvo za izpolnitev poklicnih tehnikov.

Svet je z vzklikom na novo potrdil predsednika in ki izvolil oba podpredsednika, člana izvršnega „Ora in kolegij“ županov.

Izvedenec delodajalcev je nato podprl razne probleme, ki jih mora v organizacijskem področju rešiti Združenje kmetovalcev in je izrazil svoje polno razumevanje za potek dela in izvrševanje smotrov, ki so bili zaupani Združenju.

Dr. Gheri je pojasnil mnoga vprašanja, ki zanimajo stroko in je navzočim zagotovil, da bo Združenje nadaljevalo svoje delo v prosep vseh področij poljedelskega življenja v pokrajini z navdušenjem in žilavo voljo.

Navzoči so z živim zadovoljstvom vzeli te izjave na znanje in so zagotavljali svoje polno sodelovanje.

Podpredsednik je ob 13.30 proglasil sejo za zaključeno.

Popoldne se je dr. Allatere podal v Vlado palačo in Liktorski dom, da bi Eksk. Visokemu komisariju in Zveznemu tajniku izročil pozdrav predsednika Fašistične zveze poljedelcev.

Raztegnitev obveznosti poseka gozdov ob cestah

Smatrajoč za potrebno, da se raztegne obveznost poseka tudi na pasove ob drugih cestah pokrajine, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoje dosedanje navedbe z dne 8. V., 6. VI., 10. VI. 1942-XXI in 23. XI. 1942-XXI izdal naslednje navedbe, ki je objavljena v „Službenem listu“ 9. t. m. in je na ta dan stopila v veljavo.

Obveznost poseka, odredjena z navedbami z dne 8. V., 6. VI., 10. VI. 1942-XXI in 23. XI. 1942-XXI, se razširja na naslednje pasove na obeh straneh vse proge: 1) vzdolž ceste Stalec—Novi Lazi—Kočevska Reka—Gotenica—Grčarice—Rakitnica—Dolenja vas; 2) vzdolž ceste Mirna peč—postaja Mirna peč.

Za posek pasov iz prednjega člena veljajo nespremenjene določbe naredbi z dne 8. maja 1942-XX, prav tako kazni iz te naredbi za kršitelje. (Po čl. 3. naredbi z dne 8. maja 1942-XX se nalaga obveznost poseka lastnikom in posestnikom dreveja ali njih zakonitim zastopnikom, ki morajo začeti sekati v 10 dneh od dne, ko stopi naredba v veljavo, v 60 dneh pa se mora posek dokončati in se mora z vse poseke pospraviti posekani les.)

Pomanjkanje surovin, živil in delovnih moči v Zedinjenih državah

Zaradi gospodarstva s surovinami in z živili se v Zedinjenih državah od tedna do tedna množijo vojno-gospodarski tuli, ki imajo namen dirigirati vse proizvodnje. Kakšen birokratizem se tu uvaja, nam najbolj zgovorno priča vest, da je sedaj v vojno-gospodarskih uradih Zedinjenih držav že 2.300.000 nameščenec.

Sprico japonske zasedbe vzhodno azijskega otčja, zlasti pa Nizozemske Indije, so Zedinjene države najprej občutile pomanjkanje pri kavčuku in raznih kovinah (pri kositru, kromu, volframu, bakru itd.). Zaradi velike potrebe železa pa se je že zgodaj občutilo pomanjkanje tudi na tem področju, kar je že lani dovedlo do uvedbe sistema prioriteten dobav. Ameriška železarska industrija občuti tudi pomanjkanje starega železa, kar je dalo povod za intenzivno zbiranje starega železa po deželi. V tem pogledu je značilna izjava, ki jo je dal vodja vojnega produkcijskega urada Donald Nelson. Ta je mnenja, da se morajo stroji, ki se sedaj ne uporabljajo zaradi omejitve proizvodnje za civilno prebivalstvo, oddati kot staro železo, kar je zlasti v krogu avtomobilske industrije izzvalo odločne protiteče, češ da bo treba po končani vojni 9 do 13 mesecev čakati preden bodo izdelani in postavljeni novi stroji in bo mogoče izdelati prve avtomobile za civilno potrebo. Navzile pospešeni gradnji številnih tvornic za oboroževanje no industrijo se oboroževalna proizvodnja ne razvija po načrtu. Nove tvornice ne morejo izkoristiti svoje kapacitete in jo izkoriščajo sedaj le do 50 odnosa 60%, to pa zaradi nezadostne oskrbe s surovinami, deloma pa zaradi pomanjkanja delavcev.

Predstavniki ameriške vojne industrije so že prejšnji mesec postavili zahtevo, da je treba uvesti prioriteten sistem tudi glede zaposlitve razpoložljivega delavstva. Sedaj poročajo iz New Yorka, da je predsednik Roosevelt s posebnim odlokom

Gospodarske vesti

== Italijanski strokovnjaki za melioracijo bodo odšli v Bolgarijo. Kakor smo že poročali, je bil nedavno ustanovljen Italijansko-bolgarski institut za zboljšanje zemljišč s sedežem v Sofiji. Generalni tajnik bolgarskega kmetijskega ministrstva prof. Iljev se je v tej zvezi mudil v Rimu, kjer se je razgovarjal o vprašanjih, ki so v zvezi s pričetkom poslovanja tega instituta. Prof. Iljev je izrazil svoje občudovanje glede velikih uspehov Italije na področju zboljšanja zemljišč in melioracij. Bolgarija bo skušala uvesti enak sistem, kakor se je že uveljavil v Italiji. V ta namen je bilo prof. Iljevu obljubljeno, da bodo v kratkem poslani v Bolgarijo italijanski strokovnjaki in tehniki, ki imajo izkušnje na področju izboljšanja zemljišč.

== Nazadovanje ovčarstva v Angliji. Ker so v Angliji obsežne površine pašnikov zlasti na škotskem preorali in posejali žito, je sprico zmanjšanje uvoza nastopilo pomanjkanje krme za živino. Pri tem je najbolj trpelo ovčarstvo. Po najnovejših podatkih je številčno stanje ovac nazadovalo od 26 na 17 milijonov glav.

Mussert v avdijenci pri Hitlerju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. dec. s. Hitler je sprejel 10. t. m. v svojem glavnem stanu šefa nizozemskega narodno-socialističnega gibanja Musserta. Musserta je spremljal rotterdamski župan in opolnočeneec stranke Müller. Avdience so se udeležili nemški komisar za zasedeno nizozemsko ozemlje minister dr. Seyss Inquart, minister in šef kancelarija dr. Lammers, ravnatelj strankine pisarne Borman in šef SS oddelkov Himmler.

Evropska mladinska odposlanstva v Španiji

Madrid, 12. dec. s. Odposlanstva evropske komisije „Mladina in družina“ so v spremstvu nacionalnega direktorja španske mladinske fronte in pokrajinskega voditelja Falange v Toledu obiskala mesto Toledo in se zlasti zadržala pri ruševinah gradu Alcazar. Po vrnitvi v Madrid so se odposlaniki udeležili sprejema, ki ga je njim na čast priredila občina in ki so se ga udeležile vse oblasti in vsi hierarhi. Člani odposlanstev so nato odpotovali v Sevilo.

Tretji roman »DOBRE KNJIGE«

je dotiskan. Naročniki ga bodo prejeli prihodnje dni. Knjiga bo prinesla nordijskega pisatelja Trygve Gulbrandsena slovito delo

IN VEČNO ŠUME GOZDOVI

Vsebinska romana je visoka pesem na mogočno naravo skrajnega evropskega severa in na njene močne ljudi. Pri tem pa je polna napetega dogajanja, tako da jo boste do konca brali z največjim zanimanjem.

Naročite se na »Dobre knjige«

Prijatelj Seidl

— sebi v spemini!

»Dragi prijatelj!

Se se nisem bil zahvalil za Tvoj prijateljski pset v Novem mestu 15. t. m., pa me je že prijetno iznenadilo Tvoje pismo s 24. t. m. Lanko leto (1940) nam je žal vzelo oboževanega prijatelja Pavla Grošlja, nepozabnega in nenadomestnega. Najina korespondenca je leta (1941) obitala pri razmišljanju o antropomorfnosti mojega članka o regatu (taraxacum off.). Ne boš mi vzel za zlo, ko si pokrajini ki li rik, ako se li im vprašanja o izvoru in blstvu te oblike lirke. — V mislih imam poetične oblike, metafore, ki segajo celo v prozo, tako da sem navedel celo velikega znanstvenika Izaaka Newtona, da je »antropomorfiziral« vpliv Sonca na planete in govoril, da Solnce planete »privlačuje« in nasprotno. Prihaja mi sledeče premišljevanje.

V glavnem s pokončno hojo označeni človek blva na Zemlji že najmanj 400.000 let; diluvij 350.000, aluvij 20.000 let. Od zgoj čutilskega zaznavanja (sinliche Eilfindungen) in afekta je začel in dospel do današnjega kritičnega mišljenja.

Ko se je človek že duševno nekoliko razvil, se je čutil povsem za člana prirode, ki je torej vsa z njim živeča. Še celo močno Solnce mu je bilo živo bitje, ki vsak dan v nedosegljivi višini prehodi svojo pot na nebu, pri tem pa vse vidi, vse ve, včasih oplodi Zemljo z drobnim dežjem kakor človek žensko, drugokrat Zemljo v strah vzame z gromom in bliskom in tudi vžge, da drevo s plamenom zagori. Na živali in rastline je gledal človek kakor na sebi slična bitja, celo gorski potokček se mu je rodil iz Zemelje in je glasno žuboreč po gorskem bregu odhiteval v nižavo. Tako je človek živel v harmoniji s prirodo in je povsod videl le sličnosti pojavov s človeškim življenjem. Če se je vrnil z lova ali karkoli iz proste narave k svojim sorodnikom ali svoji družbi — je vse skušal povedati kakor je videl, pa govoril zgoj v metaforah — kar nam je danes poetična oblika, njemu pa je bila edina oblika mišljenja in opazovanja, umevanja in — govorjenja.

Pozneje šele se je razvila stvarna proza in so prvotne antropomorfne in slični troji poetska olpšava. Tako berem v Breznikovi slovnici, 1940 na strani 162. »Mojstra metafore sta Prešeren in Zupancič. V mojem članku o regatu (Proteus) so antropomorfne, ki bralcu oživijo znanstveno snov. Tako post-pajo tudi drugi poljudno-znanstveni pisatelji, pa tudi — L. Newton!

Kaj praviš k temu?

S priručnimi pozdravi Tvoj

Seidl I. r. c.

Se se je oglasil potem in končno še letos koncem avgusta, ko mi je poslal s pismom svojo izpopolnjeno biografijo, svoj čas napisano na željo prijatelja Pavla. Pisal mi je kakor v — večno slovo.

»Dragi mi pobratime!

Po dolgem molku se oglasam s priručnimi pozdravi Tebi — našega ljubeznivega Pavla, žal, ni več med nami —! Upam, da se dobro počutiš — zdrav, gibek, toplo vdan Tvoji mehki krajinski liriki

Neposredni povod, da se oglasam, je tale. Razširil sem svojo biografijo, svoj čas napisano na željo Pavla in Ti jo prilagam temu pismu. Prosim, da jo sprejmeš in v spomin name hraniš. Prosim lepo, da biografijo črtaš za vse slučaje. Biografija je sedaj čisto osebna stvar, kedar umrjem Ti bo prijateljski spomin name in — druge. Saj je tudi antropološko zanimiva.

Če pridješ kaj v Novo mesto — prosim, oglaš se!

S priručnimi pozdravi Tvoj zvesti —

In še je pripisal:

»Moje zdravstveno stanje je primerno visokemu številu mojih let 86½ (r. 10. III. 1856). Sluh, vid, mišice me zapuščajo. Obe, ki jih srečam, spoznam šele prav od blizu. Pot do gimnazije me že utruja, da moram počivati. Telesna temperatura nizka, vsa premovna v telesu zaostala, zato torej le počasi pridem naprej. (Temperatura zjutraj 33° C!!!) Odtod kmalu utrujenost. Dva oroda (organa) pa še zadovoljata: »ree in želodec! Ta dva me še držita!«

Tudi jaz sem se zanašal nanju in sem upal, da je vendarle še enkrat v dnu živega. Tako je »slovo slovo« od mene moj zvesti in mi čenem olajšal pisanje nekrologa. Saj ga ne morem lepše predstaviti in se v javno ti posloviati od njega, kakor da sem priobčil prav njegovo zadnjo korespondenco, ki ga kaže prav takega, kakršen je bil: duhovno bitje, ki tudi v svojem 86. letu ni izgubil stika s prirodo, zemljo, soncem in s peozjo in vsem, kar je s tem v zvezi. Zapustil mi je najdragocenejšo, kar morem imeti po njem: korespondenco, ki sega več ko 20 let nazaj; iz nje odseva vsa njegova duhovnost in odnoš do moje malenkosti in pokojnega Pavla Grošlja, katerega se vedno, še prej živega in pozneje mrtvega, spominja. Prav ta korespondenca kaže izrednost tega moža. Vsako pismo njegovo je tako rekot znanstvena ali literarna razprava na vseh pogledih poljih, najrajši seveda na ožjem prirodoslovnem, geološkem in filozofskem. Lahko rečem, da so ta njegova pisma zanimivejša in — lasti not least — morda zabavnejša in v cehi instruktivnejša kakor sam karkoli biografski roman. Kakor iz njih vsak odseva cela svetla podoba moža, kakršen je bil vse svoje življenje: Seidl prirodoslovec-poe! Čisto nenavaden človek, ki »iz znanstvenega in čustvenega gledanja na prirodu splohe« — da se tako izrazim — »ni prišel. Celo njegovo življenje je bilo tako prežeto duševnega dela in premišljevanja, da za kaj drugega, k'or drugi navadni ljudje, sploh skoraj ni imel časa. Pri tem pa je bil tako vsestranski! Bil je idealist, ne pa materialist! Pa to je poglavitno zase. »Prava izobrazba ni v mrtvem znanju in prazni spominski šari, nego v živem razvoju čustva in presojačji sili razuma.« (Häckel.) To je bila tudi njegova teza. Ča ima učenjak Ratzel prav, ko pravi, da brez estet ke podlage, to se pravi po Helmholtzu brez umetniške intuicije tudi ni prave znanosti, potem moramo pritegniti tudi Goethevo tezo, da mora biti velik pesnik tudi velik znanec. To je bil Seidl ne le kot znanstvenik-estet, nego kot cel nedeljen človek: njegova pot je vedno ravna, vedno navzgor, po njej stopa neomahujoč, vedno svobodno in neustrašno, čeprav na videz skromen, ponižen in ves takten. a kljub temu nikdar za las popuščajoč od svojega svetlega prepričanja na potu resnice. Vedno isti: vzor poštenosti, nesebičnosti in značajnosti Seidl kot tak nam je tem dragocenejši, ko nam sluh in

Orjaški planeti v decembru

Tudi v kraljestvu zvezd vladajo nasprotstva med videzom in resničnostjo, kajti drugače bi morali govoriti o boljših planetnih svetovih, če se ozremo v ranih nočnih urah na nebo, kjer vidimo na vzhodu v podobi dvojčkov vzhajati veličastno zvezdo. Sijaj tega planeta, ki ni nihče drug kakor Jupiter, je zares kraljevski. Na nebu zaznavamo Jupitra kakor žhtečo kapljo, ki je kanila na temen baržun neba.

Ze stari narodi so ta planet ki kroži po poti živalskega kroga, pripisovali svojemu najvišjemu bogu. Moderno zvezdoznanstvo, ki je razčistilo mnogo vprašanj tudi v pogledu zvezdnatega neba, pa odgrinja resnično mračno sliko o Jupitru. Ta premičnica, ki je v primeru z nami več ko petkrat oddaljena od sonca ter potrebuje za svojo pot okrog sonca celih dvanajst let, je ogromna krogla, ki ji gre eno prvih mest med planeti. Za primer Jupitrove velikosti naj povemo samo to, da bi stlačili v njegovo maso celih 1300 zemeljskih obel. Vzporedno z Jupitrovim ravnikom, vidimo na njem še neke temne proge, ki nam jih odkrije lahko že razmeroma majhen opazovalni instrument. Toda te proge, nekaki svetli madeži,

niso nič trajnega. Smatrajo jih samo za tvorbe oblakov, ki obdajajo ta planet.

Dolgo časa so si laiki in zvezdoznanci belili glave, kakšni plini obdajajo telo te ogromne premičnice. V zadnjih letih nam je spektroskop pojasnil tudi to uganko. Domnevajo, da tvorita ozračne plasti te velevzvede metan in amonijak. Metan je, kakor znano, tisti plin, ki se ga zaradi treskavice bojijo posebno rudarji. Drugi sestavni plin, ki obdaja Jupitrovo telo, je amonijak, plin, ki nastaja pri procesih razpadanja. Kakor vidimo, ne vejejo okrog Jupitra nobene posebno prijetne sapice, marveč ga obkrožajo nevarni smrdljivi in dušiljivi plini. K vsemu temu lahko pridružimo še silen mraz, ki nastaja zaradi nekakšnega dežja iz amonijaka. Poskusi, da bi zmerili temperaturo, so pokazali, da je na površini Jupitra do 145 stopinj mraza. Navzlic tej nizki temperaturi pa se odigrava v ozračju Jupitra silne spremembe. Tako so na primer leta 1941. opazili v njegovem kompleksu madež temne rdečerjave barve, ki je zvezdogledu opozoril nase. Do danes si tega pojava še ne moremo pojasniti.

Do podobnih ugotovitev kakor pri Ju-

pitru pridemo tudi, če opazujemo planet Saturn, ki se sveti desno nad Jupitrom v ozvezdju bika kot jasna zvezda. Na dan 1. decembra je ta planet bil v opoziciji proti soncu. To je bila konstelacija, ki je omogočala njegovo vidljivost skozi vsa noč. Če pogledamo Saturn zdaj skozi daljnogled, nas preseneti dejstvo, da ima razklenjen obroč, ki ga obdaja V resnici se kopčijo v tem prostoru majkenc lune, ki krožijo okrog tega planeta v silno brzem tempu. Njih posebnost pa je, da se drže iste ravnine.

Tudi plaši Saturna, ki je nekoliko manjši od Jupitrovega, je sesavljen iz podobne mešanice kakor ozračje Jupitra namreč iz amonijaka in metana. Mraz pa je na Saturnu še mnogo hujši kakor v obližju Jupitra. Bele lise, ki jih vidimo na Saturnovem ekvatorju, niso najbrže nič drugega kakor sneg, ki ga povzroča navzočnost amonijaka. Poleg obroča, ki obdaja Saturna, ima ta planet še kakšnih deset mesecev, trabantov, ki ga stalno spremljajo. S tem seveda še nismo izčrpali vseh skrivnosti teh dveh velikih planetov, ki sta zdaj posebno zanimiva, ker sta silno pripravna za opazovanje na decembrskem nočnem nebu

Interrogatorio di prigionieri sovietici. Fa da interprete un ragazzo russo raccolto dai soldati italiani sul Dnieper — Izpraševanje sovjetskih ujetnikov. Za tolmača je ruski deček, ki so ga pobrali italijanski vojaki ob Donu.

Izkušnje in nauki praktičnega vrtnarja

Ni vseeno, kdaj in kako zemljo obdelamo, kdaj in s čim jo gnojimo. Čitamo v glasilu našega Sadjarskega in vrtnarskega društva. Napačno je, gredice ali ce'e kose vrta, ko smo jeseni pobrali z njih vse sadeže, pustiti čez zimo neobdelane. Jeseni, oktobra ali novembra — če je vreme ugodno, lahko še decembra — je treba zemljo na globoko obrniti in potem, bolj plitvo sicer, sprati vanjo hlev k gnoj ter pustiti v gredah, da čez zimo premrzne in se gnoj razkroji. Le tiste gredice, ki imamo na njih sadeže, kateri ostajajo čez zimo na prostem, obdelamo šele pomladi. Navadno zadostuje, ako jih pognojimo z umetnim gnojem, še boljše pa z zrelim kompostom. Svež hlevski gnoj naravnost izpod živine v hlevu, ako čez zimo ni v zemlji, ali se vsaj nekaj mesecev ne rod na kupu, ne prija skoraj noben zelenjadi.

Napačno je, ako bi jeseni obrnjeno in pognojeno zemljo pomladi spet obračali. Dovolj je, da z rahlim pregredmo površje, nato ga poravnamo s grabljami, pa je pripravljeno za setev in saditev. Važno je tudi, da obdelujemo zemljo le ob suhem vremenu.

Glede semen in setve daje isti pisec vrtnarjem naslednje nasvete: Polovica vseh zelenjadinih semen, ki sem jih iz raznih vrst čez zimo nabral, je bila deloma nepravilna ali pa nepravilna. Od korenjevega semena je kalilo komaj 10 odstotkov, pa še tisto je dalo same dolge repe. Petršlj je bil nekaka zmena z visoko cimo in rogovilastim koreninčim. Solata »ledenka« ni bila ledenka, tudi »majski čudež« ni bil nikak čudež, ampak neka ve-hasta zmena, ki ni naredila n'kakih glav.

Preskrba kaljivega, zlasti pa semena v prstnih sortah je danes najtežje vprašanje. Poščitmo kolikor mogoče čez zimo zanesljive v're za najvažnejša zelenjadna

plemena. Opustimo pa setev take zelenjadi, od katere potrebujemo le malo sadik in ki zahtevajo za setev zaprti gredo. Jaz na priliko nikoli ne sejem zelene, pora, paradiznikov, paprike, pa tudi ne prav rane solate, cvetače, ranega zelja, novozelandske špnače, glavčastega kapusa. Sadike teh zelenjadinih vrst rajši kupim od zanesljivega vrtnarja.

V lahko sprstjenosti zemlji: seme mnogo prej vzkali nego v težki mrzli, ilovnati zemlji. Priporočljivo je torej namakati in nakaliti vsa tista semena, ki nerada in počasno kalijo. To so predvsem: petršlj, korenje, pesa, špnača, motovilec, grah, fižol itd. Ta semena velja namakati v nekoliko mlačni vodi 24 ur. Potem vodo odcedimo — ne mokrlo! — prstjo. Mešanico pustimo na zmerno toplem kraju, na primer v kuhinji ali zakurjeni sobi, tako dolgo, da kozica počni in se jamejo kazati klice. Tako nato je treba sejati. Če bi bilo za ta posej neprimerno vreme, moramo postaviti posode s kalčim semenom nekam na hladno, da se nadaljnji razvoj ustavi, dokler ni prišlo za setev.

Mnogo setev se je letos skvarilo, ker je bilo vreme vedno sončno in vroče ter setve niso bile pokrite ali obenečene. Na sonce in vlago velja torej paziti.

Petršlj, korenje, pesa, berivko, redkvico, čebulo, česen pa tudi grah in bob sejemo po možnosti čim prej na pomlad, to je konec februarja ali vsaj v začetku marca. Ne smemo se pa prenatigati s fižolom, paradizniki in kumarami. Koleraba gre rada v cvet, ako jo sadimo prezgodaj. Rok za setev in saditev najbolj občutljivih zelenjadinih rastlin je sredi maja, ko minejo »leden mazi«.

Skoraj vse zelenjadne rastline dobro uspevajo le na sončnih gredicah. Kakršna-

del in kolik več! In vendar me je vest o njegov smrti tako pretresla, da sem jo komaj mogel verjeti. To je nekaj čudnega: to vem, da se bo nekaj nezgodnega zgodilo, a vendar, ko se zgodi, te pretrese in si ti zdi neverjetno! Zaveš se, da s nekaj izgubil, da nekoga ni več. Toda njegova duhovnost je: le ta vidi, da ga telesno ni pretrese. Čim bližji ti je duhovno b'it, tem hujše te zadene.

Hodim z njim po Kapiteljskem griču. On sanja o diluvialnem jezeru k da je segalo prek vse Panonije in se daje Misel mu sega tisoče in milijone let nazaj, ko je Triglav še tonil na dnu morja. Opozarja me na to in ono v naravi, zdaj na to in ono linijo v gorovju, obliki globeli in sestavi na ravnine. Povode me nazaj v pradedne čase, pri tem pa n'kdar iz vidika puščajoč estetske lepote prirode, ki je bila od nekdaj, je n'bo v vsaki formi. Opozor: me na bore rastline in njeno borbo za življenje, na zore na smotno, a obenem arhitektonsko lepo zgradbo dreves — v boju za ravnostje. Vse pa tako prijetno in mimogrede, kakor zna to samo on. Odpira na vseh straneh knjigo prirode na široko, obenem kazoč na njeno vsestransko lepoto.

Vidim ga v Ragovem logu nad Krko. Zre v zeleno vodo, se napaja ob njen lepoti, misel pa mu uha za tisoč let nazaj in mu čara pred oč: delo gotovnih sil,

kolj senca neugodno vpliva na solato, paradiznike, papriko, kumare, čebulo, na nekatere kapusnice, krompir in špnačo. Senčne lege se mora torej zkušeni vrtnar čim bolj ogibati.

Neizkušeni vrtnarji sejejo navadno pregošto. Ponekod je krivo slabih uspehov tudi pomanjkljivo obdelovanje zelenjadi. Ni dovolj, da to ali ono zelenjad enkrat okopamo. Okopavati, se pravi plitvo rahljati zgornjo plast zemlje, bi morali prav za prav za vsakim hujšim nalivom ne glede na plevel. Zelenjad, ki poganja korenine iz stebila in rada poleže, je treba osuti. To velja posebno za grah, paradiznike, zelje, karfiolo in krompir. — Povzeli smo te nauke izkušnega ljubitelja vrta v nadi, da ustrežemo tudi marsikateremu našemu čitatelju, ki si obdeluje košček lastnega ali najetega vrtiča.

Žive ribe v ledu

Rim, decembra.

Ali je možno konzervirati ribe, ne da bi se jih prej umrtilo? In jih žive prepeljati na trge? Danes ne. Toda, kakor izgleda, bo v bližnji bodočnosti možno tudi to.

Sicer je taka misel tudi danes nekoliko predrzna. Da bi pa bilo kaj takega sploh mogoče, dokazujejo najnovejši poskusi, ki so jih izvedli v Vrhovnem zdravstvenem zavodu prestolnice.

Poskusi so zelo zanimivi. V stekleno posodo, ki je polna morske ali sladke vode, polože nekaj rib, ki so najprej zelo živahne in nekaj krat se z glavami zaletajo v steklene stene, ko pa vržejo v posodo najprej nekaj zdrobljenega ledu, ki se hitro stopi, in takoj nato nekaj večjih kosov, ki plavajo na površini, se njihove kretnje vidno umirijo. Potem se ledena skorja zdeboli od površine proti dnu in toplota se bliža ničli. Obenem postanejo ribe neigbne, dokler ne obstanejo na dnu. Tudi dihanje, ki je vidno ob pometu, je povsem prenehalo. Riba jeze nagujene na dnu, kakor ladja, ki je nasedla ali pa ima več tovara na eni strani kot na drugi.

Do sem je vse razumljivo in enostavno. Toda, evo čudeža. Čez nekaj minut jih potegnejo iz njih ledenega groba in potopijo v vodo z navadno toploto. Počasi se obnovi življenje v telesih, ki so v ledu povsem otrdela, oko zaživi in dihala začno v redu delovati. Ko da bi se zbudile iz hudih sanj, so ribe v začetku tako šibke, da ne morejo niti plavati, kaj kmalu pa si opomorejo od omame in postanejo spet čile. Dve, tri pa niso oživele. Niso mogle vzdržati stranskega dožvetja.

Poskusi so ugotovili, da vse vrste rib niso dovolj odporne in da vse ne vzdrže tak h ekspozicij. In tudi, da ne učinkuje na vse enako. Celo primeri iste vrste se med poskusom obnašajo različno. Za neškodljivo potovanje v kraljestvo mraza in srečno vrnitev je potrebna posebno močna se tava ustroja.

Kako se to skrivno tno vstajenje vrši, še ni povsem jasno. Dovoljena pa je trditve, da se vse dogaja, kakor bi ribe padle v nekakšno omrtvčenost ali navidezno smrt, v stanje, da se življenjski organi, čeprav dihala prenehajo dihati, ne poškodujejo. Posredilo se je: praviti v življenje tudi ribe, ki so bile dalj časa »ubite« z mrazom. S potrebnimi opazovanji je bilo doseženo še več. Dosele pa se še ni posrečilo podaljšati »navidezno smrti« preko določene meje. Nastopila je prava smrt.

Na podlagi raziskovanj obstoječih skrivnosti življenja v temperaturi okrog ničle, ni izključeno, da se bo na podlagi doseganih poskusov v bližnji prihodnosti posrečilo ohraniti ribe za dalj časa žive v ledu

ko so ustvarile razpoko: v njej si je izdolbila ta zelena voda svojo sedanjo strugo.

Vidim ga v železniškem kupeju dolenjca ob oknu sededečega.

»Meni je vožnja od Novega mesta do Ljubljane n nazaj vedno največji užitek. Skozi okno motrim to milo, mehko terciarno pokrajino in se je ne morem nagledati. Ne razumem ljudi, ki govorijo o doljenjskem dolgem času. Meni pa je prav ta vožnja vedno prekratka!« To je Seidl, ves, kakršen je bil, — tako različen od drugih navadnih ljudi, tako visoko nad njimi in vendar spet blizu v svojem ljudomilem in ljubeznivem občevanju in kramljanju z njimi! Pavle in jaz sva ga razumela, zato mi je danes po njem tako hudo.

Oni dan pa se mi je zdelo, da se je nekaj zganilo v prirodi, da je zaselestoplo v Ragovem logu nad Krko, da je tudi tih voda začumela. Duh najvernejšega sinu prirode se je poslavil od nje, šinil prek Kapiteljskega griča, prek polj in livad, prek gozdov in hribov, prek cele njegove tako ljubljene gorske domovine tja na grebene Kamniških planin, se pomudil ob njihovih skladih, ki jim je zapel poleg alpske flore svojo pesem, splaval preko Julijcev in Zlatenskih ploče na vzhod in zahod, sever in jug... S Pavlom sta si podala roke. Jaz pa sem ostal sam.

Josip C. Oblak.

ter jih potem nepoškodovane prodajajo oddaljenih trgih.

Preizkuševalci v rimskem zavodu prav zaradi tega znanstveno raziskujejo pojav, da bi mogli ugotoviti poednosti in ga čim bolj izkoristiti v praktične namene.

Moda in dom

Torbica iz belega blaga

Okolnosti ustvarjajo novo modo. Tako je letošnja zimska sezona porodila svojega najmlajšega otroka: torbico iz blaga. Se-

veda ne gre tu za gladko, dolgočasno torbico iz črne ali temnorjave tkanine, temveč se je moda oddolila za torbico iz živobarvnega blaga, ki učinkuje živahno in originalno, da pa je še bolj svojevrstna, jo prešijemo v progastem ali križastem vzorcu. Torbica, ki jo vidite na naši skici, ima moderno obliko in jo nosimo čez rame kakor pismonoše.

Prešite jopice

Ali bi se rade pokazale, da ste oblečene res po zadnji modi? Dovolj drugih skrbli imamo, boste dejale. Pa recimo, da vas kljub vsemu spet enkrat zagrabi želja, da bi zaigrale elegantno damo! Ali veste, kaj pomeni »matelasse«? Matelasse so po francosko naše prešite posteljne odeje, ki so podložene z bato, to besedo pa si je zdaj

izposodila moda za pocobno izdelane jopice, telovnike in razno podloženo in prešito okrasje na oblekah. Stvar je povsem preprosta: jopico ali telovnik ali domačo obleko, ki jo zaradi gorkote podložimo z vato, z vatelinom ali morda kar z mehko flanelo, prešijemo v preprostem križastem vzorcu. Saj ni treba, da bi z »matelasse-jem« okrasili povsem novo oblačilo ali da bi si zaradi te nove zamisli na vsak način hotele nabaviti tudi novo obleko... Goto-vo imate tudi vi doma staro pol dolgo jopico, preostanek nekaj tako modernih »paletojev«! Morda najdete tudi kje kos starega krzna ali kar cele krznenе rokave z neuporabnega starega kožuha. Jopico skrajšajte in jo s toplo podlogo vred prešijte križem krazem, rokave pa ji dodajte iz krzna! Ne morete si misliti bolj modnega, bolj elegantnega oblačila, ki je obenem tudi toplo — toplo kakor cel kožušek. Jopico vam predložuje naša skica na prvem mestu, v desnem kotu zgoraj pa najdete prešit telovnik. Za takšen telovnik potrebujete zelo malo živobarvnega žamet ali cenenege umetnega satina, potrebujete pa seveda tudi nekoliko vatelina, ki ga prišijete na sprednji del v znanem križastem vzorcu. Če izdelate telovnik iz blaga živoročje, živomoder ali strupeno zelene barve, ga boste lahko nosile k vsem temnim zimskim oblekam in krilom.

Minid odvetnik je odprl svojo pisarno. Čakal je klientov, toda nobenega ni hotelo biti. Zato je začel preganjati čas s tem, da je hodil na sodiške poslušati razprave. Nekega dne pa prihitel njegov sluga in mu pove, da čaka v pisarni prvi klient.

Odvetnik je skočil pokoncu in začel teči po stopnicah. Toda sluga je zaklical za njim:

»Saj ni treba tako hiteti, gospod odvetnik! Zaklenil sem ga v pisarno...«

Jaka je v gozdu zagledal moža, ki si je polgal zanko okrog trebuha, drugi konec vrvi je bil privezan na vejo. Jaka je vprašal:

»Kaj pa delate tu, človek božji?«

»Saj vendar vidite, obesiti se hočem!«

»Obesiti? No, no, kdo bi kaj taknega!... Sicer pa, če se hočete obesiti, morate položiti zanko vendar okrog vratu!«

»To sem že poskusil, pa nisem mogel dihati!«

Repe je zagledal na cesti moža, ki je bropeč, nosil težko stojno uro na hrbtu. Stopil je k njemu, mu pokazal svojo zapestno urico in dejal:

»Takšno si morate nabaviti!«

Kronika

* **Genovski nadškof pri papežu.** Papež je sprejel v zasebni avdijenci genovskega nadškofa kardinala Boetto, ki mu je poročal o zadevah svoje škofije in mu je opisal tudi škodo, povzročeno po zadnjih letalskih napadih. Ob slovesu je papež naročil kardinalu Boetto, naj sporoči genovskim vernikom njegovo očetovsko sočutje in papeški blagoslov.

* **Nov član papeške znanstvene akademije.** Kakor poročajo iz Rima, je papež pozval na mesto pokojnega akademika Edwarda Branleya, ki je bil po rodu Francoz, direktorja laboratorija za organsko kemijo na švicarski univerzi v Curhu, profesorja Ružičko. Profesor Ružička, ki je tudi med nami znan, ter je bil leta 1939. za svoje izsledke nagrajen z Nobelovo nagrado, je zdaj star 55 let. Rodil se je na Hrvaškem, študiral je v Nemčiji, ter je leta 1917. sprejel docenturo na univerzi v Curihu, kjer je predaval organično kemijo.

* **Smrt italijanskega senatorja.** V Nicastru je umrl senator odvetnik Salvatore Renda, ki je bil član parlamenta od leta 1913 dalje. Leta 1921. je bil tajnik parlamenta in je zavzemal to mesto celih osem let. Bil je tudi župan nicastrske občine.

* **Smrt treh viteзов železnega križa.** V bojih v Afriki je padel stotnik Oto Stiefel-mayer, poveljnik čete v oklopnem polku. Z viteškim križcem je bil odlikovan v znak priznanja za hrabrost pri zavzetju Tobruka. — Na vzhodni fronti je konec oktobra preminil major Kusatz, poveljnik oddelka izvidniških letal. — Dne 26. novembra je podlegel poškodbam poveljnik čete v nekem grenadirskem polku stotnik Alfred Mues.

* **Smrt francoskega kiparja.** V Rogesu je umrl francoski kipar Denys Puech, ki je bil več let direktor Francoske akademije v Rimu.

* **Smrt znanega tenorista.** V starosti 67 let je v A-coliu umrl italijanski tenorist Luigi Marini, ki je nastopal na najpomembnejših italijanskih in tujih odrih. Na Metropolitanku je bil poklican kot naslednik Carusa.

* **Zaplenba patentov v Ameriki.** Z odredbo predsednika Roosevelta so bili prav tako kakor v prvi svetovni vojni tudi tokrat zaplenjeni patenti tistih držav, s katerimi je Washington v vojni. Na ta način je bilo več kakor 50 patentov odtegnjenih državljanom onih sil.

* **Slovesnost dneva zmage v Sešani.** V petek je bila v Sešani blizu Trieste cerkve na slovesnost za dan zmage. Maše se je udeležila posebna fašistična delegacija, službo božjo pa je daroval vojaški kaplan don Virgilio, ki je imel na fašiste, vojake in civiliste nagovor o Bogu, domovini in družini v borbi proti boljševizmu. Cerkev

Župnik Janko Barle

(Ob njegovem 67. rojstnem dnevu)

Današnja nedelja obhaja priljubljeni šentjakobski župnik gospod Janko Barle 67. obletnico rojstva. Zgledni duhovni pastir, ki si je stekel velike zaslugе za preprope svoje fars in ki uživa ugled ne le pri svojih župljanih, ampak splošno med nami, je izšel iz trdne kmečke hiše pri Zarniku v Srednji vasi blizu Senčurja. Študiral je v Kranju in Ljubljani, kjer je po maturi stopil v bogoslovje ter je bil l. 1899 posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval v Kranjski gori, Trzinu in Kranju ter eno leto pri Sv. Jakobu v Ljubljani, l. 1909. pa je bil imenovan za župnika te velike in sloveče ljubljanske župnije.

Za 40-letnico svojega mašniškega posvečenja in obenem 30-letnico župnikovanja je g. Janko Barle nabavil v št. Vidu nove zvonove za starinsko, zdaj prenovljeno cerkveno sv. Florijana. Poleg tega je poskrbel za umetniško obnovo notranjostne farne cerkve sv. Jakoba.

Šentjakobski okraj spada po pravici med najlepše predele Ljubljane. Načrt za preureditev je izvršen po zamisli arhitekta Plecnika. Po zaslugi župnika Barleta je bila šentjakobska župna cerkev tako prenovljena, da je njena zunanost kar monumentalna. Toda pravi umetniški pomen daje cerkvi šele njena notranja ureditev. Cerkev krasijo stare podobe. Na glavnem oltarju in na stropnih slikah lahko občudujemo nesmrtna dela velikega umetnika Jurija Šubica.

Šentjakobska četrt s svojo okolico spaja stari pravilni čas z moderno dobo in ne slovi zaman za enega najslikovitejših kotičkov Ljubljane. Nemalo zaslug za vso to lepoto si je stekel ravno župnik Janko Barle. Zadnja leta mu je sicer bolezen nekoliko zagrenila življenje, ker ga je privežala deloma na sobo in posteljo. Duševno pa je šentjakobski župnik vder in čil. Želimo mu še mnogo zdravih let!

ne slovesnosti se je udeležilo posebno mnogo predstavnikov vojaških oblasti.

* **Tudi v Tolminu so prošavili »Dan svetobes«.** Imeli so slovesno mašo, med katero je vojaški kaplan Giuseppe Bruni imel nagovor na fašiste, vojake in civiliste. Tolmino je bil okrašen z zastavami.

* **Vzajemnost v vojni.** Združenje fašistov v Ferrari je sprejelo v svojo oskrbo okrog 200 otrok iz Genove, ki so jih meščani vzeli pod svojo gostoljubno streho. To so ponudile genovskim otrokom tudi mnogo delavske družine.

* **Letošnje Vodnikove knjige izidejo te dni.** Za 16 lir članarine in 1 ali 2 lire odpravnine prejmejo člani Vodnikove družbe lepo ilustrirano Vodnikovo pratio 1943 in imenitno odlično pripovedovano povest »Na novinah« znanega pisatelja Janka Kaca. Sezite brž po teh dveh zanimivih knjigah!

* **Delovni kolektor za vrt in sadovnjak** je sestavljen iz naših strokovnjakov nadzornik Andrej Skulj. Kolektor je pravkar izšla knjigarna Tiskovne zadruge. Ni dvoma, da bodo številni ljubljanci in ljubljanki, ki z vneto obdelujejo svoje vrtnice, segli po tem kolektoru, ki jim bo vse prihodnje leto najzanesljivejši priročnik pri opravljanju del. Kolektor obsega 20 strani in je skrajno poceni, da si ga lahko kupi prav sleherni vrtnar. Učinek jedratno in poljudno napisanih navodil za vsak mešec je tem bolj, ker je kolektor opremljen s številnimi slikami in risbami.

* **Tri dni je ležala mrtva doma.** V Trieste, Via Mazzini št. 14, je živeła 7letna starica Luigia Moggioli. Že nekaj časa je bolehal, zadnje dni pa je sploh ni bilo na izpregled. Sosedje so se začeli zanimati, kaj je z njo. Odpri so stanovanje, poklicali komisarja in ta je našla srčno mrtvo v postelji. Zdravnik je dognal, da leži starica v tem stanju najmanj že tri dni. Najbrž jo je zadela srčna kap.

* **Velika tatvina v vlaknu.** Luiza Cossato iz Turina, ki se je peljala iz Rapalla proti Quindro, je doživela na vozniki hudo razočaranje. Ko je hotela izstopiti na končni postaji, je opazila, da ji je med vožnjo po riveri zmanjkal kovčeg, v katerem je imela dragocen kožuvinast ovrtnik, srebrnino in denar, vse skupaj vredno 40.000 lir. Prijavila je tatvino policiji, za storilec pa ni sledu.

* **Zrtev potresa v Anatoliji.** Po najnovejših podatkih je zahteval zadnji potres v Anatoliji 12 mrtvih. Poškodovanih pa je 600 hiš. Približno 1000 ljudi je brez strehe.

* **Rokopisi Nicole Tomasea.** Narodni knjižnici v Firenzi se je s posredovanjem naučnega ministrstva v Rimu posrečilo pridobiti važen skupek rokopisov pisatelja Nicole Tomasea. Knjižni sklad so priključili rokopisni zbirki imenovanega zavoda, kjer bodo rokopisi poshmal na razpolago interesentom.

Nova mladinska knjiga

Svatba

MIŠKE MIKI

Pravkar je izšla v založbi Narodne tiskarne ljubka otroška povest znanega bolgarskega pisatelja Nikolaja Fola »Svatba miške Mike s Piratovimi ilustracijami. Zgodba o prelepi

kitajski kraljični in o pogumnem kraljeviču Omarju, ki je bil ubil srno gozdne vile in se je zato moral kruto pokoriti, je tako zanimivo in prirsno napisana, da jo bodo naši otroci brali z največjim užitkom. Kraljevi Omar mora ubiti strašnega zmaja, da bo rešen svojega preklestva. Njegova usoda, ki je usoda miške Mike, njegovi boji in uspehi, spletke in dogodivščine na kitajskem dvoru pred tisoč in tisoč leti — to je cel roman v obliki pravljice. Okusno opremljena v polplatno vezana knjiga je zelo poceni in stane samo

10 lir

Družba »EMONA«

obvešča interesente

za nakup mestnih hiš in zemljišč ter kmečkih posestev,

da se lahko obrnejo za informacije

v LJUBLJANI, na urad družbe v palači Bata;

v KOČEVJU, na urad družbe v Kočevju;

v NOVE MESTU, na g. dr. J. Mile Jenko v Režovni ul. št. 5;

v CENOMLJU št. 18 na g. Sinkovca Franja.

IZ LJUBLJANE

Redno delo mestne uprave

Ljubljana, 12. decembra.

Prejšnji teden sta imela župan general Leon Rupnik in podžupan comm. dr. Salvatore Tranchida redne seje z načelniki in vodji vseh mestnih uradov, podjetij in zavodov. Načelniki so poročali podrobno o vseh tekočih zadevah in tudi predlagali, kako bi bilo mogoče rešiti najnujnejše zadeve, da ne zastane redni napredek mesta in bi bilo ustrezno vsem slojem prebivalstva. Prav posebno je bilo seveda prešetano vprašanje preskrbe prebivalstva in pri tem ugotovljeno, da je Ljubljana n. pr. s kurivom založena veliko bolje kot smo mogli pričakovati. Racionirana živila prebivalstva redno dobiva in tudi prizadevanja za večji dovoz živil z dežele so imela uspeh, da je na živilskem trgu že več kmetov s svojimi pridelki.

Da pa meščani sami pridelajo čim več za prehrano potrebne zelenjave in povrtnine, bo letos mestna občina razdelila manj premožnim slojem še več svojih zemljišč kot so jih obdelovali sedaj in bo tako spet povečala ljubljanske vojne vrtove. Zaradi splošnih razmer, ki se najbolj odražajo v omotkih za proračun leta 1943., seveda ni mogoče večjih investicij za javna dela, pač je pa s proračunom zajamčeno vse najnujnejše in najpotrebnejše, da ne bo zastajal redni napredek mesta. Župan in podžupan sta z zadovoljnostjo ugotovila nemoteno in redno poslovanje vseh uradov, podjetij in zavodov ter izrekla uslužbenstvu priznanje, ker navzlic težkim časom brez zastankov zmaguje vedno večje in težje nove naloge. V splošnem so konference pokazale, da ljubljansko prebivalstvo z zaupanjem podpira prizadevanja mestne uprave za splošno blaginjo, saj je prepričano, da redno poslovanje mestne uprave dokazuje vsestransko skrb in resno prizadevanje županstva za korist vsega prebivalstva.

u— Sedemdesetletnica praznuje današnja nedelja gospod Alojz Peterlin, rojen v Kamniku l. 1872, znan po pesniškim imenom Batog. Okrog l. 1890. je prebjeval svoje pesmi v »Ljubljanskem Zvonu« in so mu zlasti »Rispeti« prinesli lepo ime. Pred nekaj leti je izdal svojo pesniško zbirko »Pot pod goru«, v kateri se odlikujejo koroški in prekmurski motivi po lepih mislih. Jubilar se bavi tudi z dramatikom in je l. 1932. uprizorila čitalnica v Kamniku njegovo igr »Sonce«, o kateri se je izrekla kritika s polnim priznanjem. Gospodu slavljencu, ki uživa svoj pokoj v Smartnem ob Savi po delu in uspehu bogatih letih, želimo še mnogo veselja in sreče, Ad multos annos!

GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 13. decembra: ob 15.: Hamlet Izven

Ponedeljek, 14. decembra: zaprto

Torek, 15. decembra: ob 16.30: Gradbenik Solnes, Red Torek

Sreda, 16. decembra: ob 16.30: Primer dr. Hirna, Red A.

Četrtek, 17. decembra: ob 16.30: Oče. Premiera, Red premierski.

Petek, 18. decembra: ob 15.: Saloma. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

OPERA

Nedelja, 13. decembra: ob 10.30: Angel z avtom. Izven. Znižane cene od 13 lir navzdol.

Ob 16.: Slepa miš. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ponedeljek, 14. decembra: zaprto

Torek, 15. decembra: ob 16. ur: Slepa miš. Opereta, Red B.

Sreda, 16. decembra: ob 16.: Thals. Red Sreda.

u— **Nova grobova.** V cvetu mladosti je preminil v Padovi cand. med. g. Franci Buh. Za njim žalujejo oče, mati, sestra, zaročenka in drugo sorodstvo. Truplo pokopnika bo pripeljano v Ljubljano in bo dan pogreba objavljen pozneje. — Po kratki težki bolezni je preminil inspektor državnih železnic v pckouju g. Franc Potočnik. K večnemu počitku ga bodo spremenili v nedeljo ob 15. iz kapelice v Kristofa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnika naj bo ohranjen blag spomin. Svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Diploma.** Na filozofski fakulteti v Ljubljani je bila diplomirana gđ. Elida Teran.

u— **Nova slika.** V Selenburgovi ulici se v izložbi tvrdke ge. Metke Lazarjeve razstavlja slika naše priljubljene pesnikopisateljice gospe Mare Tavčarjeve, delo akad. slikarja Božidara Jakca.

u— **God sv. Lucije,** zaščitnice oči, praznujemo danes. Svetnici se pripravljamo za najdražje, kar imamo, za vid. God sv. Lucije pa je pomemben tudi zaradi tega, ker se začne po ljudskem mnenju z njenim godom daljšati dan. Furlani so skovali na račun svetnice pregovor, ki se v prevodu glasi: Od sv. Lucije do božice se dan podaljša za korak petlica. Pri nas mine ta dan skoraj povsem neopačen. Drugi pa se ga vsi vnaprej veselijo, ker vidijo v njem znanila daljših dni. V resnici pa se dan od sv. Lucije dalje še ne daljša, temveč za nekaj sekund celo skrajša.

u— **Drž. ženka obrtna šola** na tehniški srednji šoli v Ljubljani prične s poukom v torek, dne 15. decembra ob 8. uri. Navedena denega dne naj se zbere učence v učilnicah ženske obrtne šole (vhod Gorupova ulica št. 10, pritičje, desno).

u— **Šolske konference** so minule. Starši, ki hočejo, da se bodo njih otroci — gimnazijci, trgovska šola in akademija ljudska šola — stalno učili pod nadzorstvom v toplih prostorih (razlagi, izpraševanje, poprava nalog itd.), naj jih vpišejo v Repetitorij, Mestni trg 17/I. Važno tudi za dijake, ki se vozijo in privatiste.

u— **Vedno več megle.** V petek smo se še precej zgodaj dopoldne izhvalili iz goste megle in smo imeli spet krasten dan. Mepla je kakor po navadi nastopila spet proti večeru in je bila večeraj zjutraj tako gosta, da se je obdržala še vse dopoldne in ni dala soncu pogledati v Ljubljano. Barometer je nekoliko padel, vendar se še vedno drži nad povprečjem (764 mm). Mraz je nekoliko odjeden. Medtem, ko smo imeli v petek zjutraj —4.3° C in se je čez dan ozračje ogrelo na 6° C, smo v soboto zjutraj zabeležili —3.2° C. Vsako jutro je slana. Ker traja mraz že precej časa, postaja tem občutljivejši, četudi kak dan nekoliko odjenja.

u— **Učite se strojepljanja!** Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepljanjski tečaj prične dne 14. in 15. decembra. Pouk po najuspešnejši desetstopenjski učni metodi. Specialna strojepljanjska šola: Največja moderna strojepljanjska, stroji raznovrstnih sistemov. Učnina zmerja. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake inje posebni oddelek. Novi prospekti s slikami brezplačno na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domo-branska cesta 15.

u— **Dirigent Drago Mario Sijaneč,** ki je eden najboljših in najbolj agilnih naših dirigentov, ima velike zaslugе za letošnje simfončne koncerte, ki so tako močno poživeli naše koncertno življenje, kakor še nikdar v poslednjih letih. Posebno velik uspeh je imel s III. simfončnim koncertom, ki se bo na vsestransko željo ponovil jutri, v ponedeljek ob 18. uri v veliki uni-oniski dvorani. Tudi pri ponovitvi bo izvajal Griegov Koncert za klavir in orkester naš najodličnejši pianist prof. Anton Trost. V ostalem so na sporedu še: Rossini, Lajovic in Dvořak. Občinstvo opozarjamo, da bo začel točno ob 18. uri. Predprolaja vstopnic pa je v Knjižarni Glasbene Matice, ter se dobe vstopnice še po vseh cenah.

u— **Vodstvo na razstavi Mušič-Sedej-** Zonič bo imel danes v nedeljo dopoldne ob 11. uri umetniški zgodovinar prof. Franjo Sijaneč.

u— **Dramatsko-igralski tečaj.** Interesente(inje), ki so prišli po informacije, naj se v važni stvari zgledajo na ta teden. Ostale opozarjamo, da z igralsko šolo pričnemo 15. t. m. Pouk popoln (izgovarjavo, sminkanje, recitacija, deklamacije, dramatika, režija, scenografija, jeziki itd.). Revnejši popust. Prijavljanje dnevno Mestni trg 17/I.

u— **V galeriji Obeslenski razstavlja Fran-** ce Pavlovce svoja letišnja dela, ki vzbujajo izredno pozornost med ljubitelji naše umetnosti. Slikar je tokrat izbral svoje motive iz našega Posavja ter je kot priznan krajinar pokazal na platnu vso očarljivost tega dela naše oklice, tako v vasicah kot tudi v krajini. Razstava je odprta dnevno od 10—17. Opozarjamo občinstvo, naj ne zamudi prilike in si ogleda razstavo.

u— **Razstavo lepe knjige** priredi v nedeljo, 13. decembra, Ljudska knjigarna v svoji prodajalni Pred škofijo št. 5. Razsta-

va bo odprta od 9 dopoldne do 5. popoldne. O pomenu knjige bo ob 11. dopoldne govornik književni tajnik, pesnik Severin Šal. Vsi prav iskreno vabljeni!

u— **Nedeljsko zdravniško dežurno služ-** bo bo opravljali od sobote do 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ačim Marjan, Koritkova ul. 13.

u— **Italijanska, nemščina, francosčina** in angleščina. Kdor se hoče v kratkem času naučiti enega ali več navedenih jezikov, naj se vpše v naše nove tečaje, ki se začno ta teden. Vpisovanje dnevno od 8—12 in 14—16 Repetitorij, Mestni trg 17/I.

u— **Osnutki mestnih proračunov za leto** 1943. so bili po zakonu 5 dni razgrnjeni občanom na ogled ter se je precej davkoplačevalcev posušilo svoje pravice, da proračun prouče, če bi bilo morda potrebno, da bi h kakli točki vložili svoje pripombe ali celo pritožbe. Rok za vložitev pripomb in pritožb je pa že minul in, kakor vse kaže, so občani s proračunom po pravici prav zadovoljni, saj me tna uprava ni dobila z nobene strani prave nobene pripombe, še manj pa pritožbe, ker so davkoplačevalci, upoštevajoč splošno naraščanje cen, pričakovali tudi znatno večje zvišanje proračuna. Proračun mestnega zaklada ali uprave je namreč tako neznatno zvišan, da od letošnjega ni niti za 5 odst. višji, kar v sedanjih razmerah za občane gotovo pomeni pravi prijetni presenečenje. Navzlic tako minimalnemu zvišanju proračuna je pa v posameznih proračunskih postavkah vendar poskrbljeno in zajamčeno za redni napredek mesta, da vsaj ne bomo zaostali, čeprav smo se za prihodnje leto morali odpovedati večjim investicijam za javna dela. Kakor v zasebnih gospodinjstvih je tudi ljubljansko mestno gospodarstvo lahko zadovoljno, če pri skrajni varčnosti preživi sedanje razmere brez škode za razvoj mesta. Sprejeli pritožbe, pritožbe in nezadovoljnosti sprejeti osnutek mestnih proračunov za prihodnje leto nam je pa obenem tudi prav razveseljiv dokaz, da ljubljanski razumejo izredne razmere ter jih upoštevajo s skromnostjo in skrajno varčnostjo tako v zasebnem kot v javnem gospodarstvu.

u— **Jezikovni tečaji** — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — prične 14. t. m. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. Tečaji so uradno dovoljeni. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

u— **Nabavite si pravočasno božične ko-** ledarje (mesecne in tedenske) ter žepne koledarje za leto 1943-XXI-XXII. ki jih dobite v bogati izbiri v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ulica 3.

u— **Prehranjevalni zavod Visekega ko-** misarijata v Ljubljani obvešča vse trgovce z racioniranimi živilni in pekovski obrate, da bo pričnili s 15. t. m. oddajati nakazila za vsa racionirana živila za mesec januar 1943/XXI. V Gosposki ulici 12/I po sledenjem abecednem redu: torek 15. XII. ob A—C, sreda 16. XII. ob D—J, četrtek 17. XII. ob K, petek 18. XII. ob L—M, sobota 19. XII. ob N—P, ponedeljek 21. XII. ob R—S, torek 22. XII. ob T—Z, ponedeljek in torek 23. in 29. XII. peki.

u— **Podpornemu društvu za gluho-** mladino je daroval g. Anton Koritnik, Ljubljana, Bleiweisova 2, namesto venca blagopokojni gospe Mariji Pauer iz Ljubljane. Sv. Petra c. 150 lir. Prisrčna hvala!

u— **Lepo, koristno in ceno božično da-** rilo bodo letošnje Vodnikove knjige (povest Janka Kaca »Na novinah« in Vodnikova pratio 1943). Prijavite se takoj pisarni Vodnikove družbe, Puccinjeva 5-I, poslojce Narodne tiskarne, ali pa Tiskovni zadruzi v Selenburgovi ulici. Učiteljici knjižarni v Franciškanski ulici in Šentjakobski knjižnici na Kongresnem trgu!

u— **Nesreče.** V četrtek in petek so sprejeli v ljubljansko bolnišnico spet več po nesrečencov. S hrasta je padel in se hudo notranje poškodoval 18letni posestnikov sin Karel Potokar iz Višnje gore. 42letni progovni delavec Janez Miklavčič z Vrh-nike ima poškodovano desnico. Kazalec desnice si je poškodoval 29letna žena kleparja Danica Dergančeva iz Ljubljane. Stana Milanovičeva, 31letna žena trgovskega potnika iz Ljubljane, je padla in si poškodovala levo nogo. Z obema zlomljenima nogama so pripeljali v bolnišnico 11letnega sina posestnika Ivana Anžiča iz Dobrunj. Nanj se je zvrnilo posekano drevo.

GOSPODJE, POZOR!

KLOBUČARNA »PAJK«

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da zgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov.

Se priporoča RUDOLF PAJK, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Miklošičeva cesta 12. Nasproti hotela Union.

P. G. Wodehouse

PODJETNI SAM

Humorističen roman

Amyji je to zadostovalo. Ljubša bi ji bila kakopak tovaršija drugega psa; ker pa psa ni bilo, je utegnila biti tudi prijazna mačica dober nadomestek.

Mačke je imela strastno rada. Pri nepozabnem »Modrem sidru« so jih imeli sedem, in vse so bile njene prijateljice zaradi kosmatega kožuha, s katerim so se igrale, in zaradi košatega repa, ki jim je bil od zore do mraka predmet lova in norčij.

S čvrstim zagonom težkih nog se je pognala čez plot ter ljubko in lahkotno padla na ono stran, kakor bi se prevadilo po tone premoaga, nato pa z najboljšimi nameni stekla proti mački. Toda lepa živalca je bila plašna kakor vse mlade stvari; naglo in prestrašeno je pogledala okrog sebe, v blazni grozi prestrašila plot in prhnila na spodnje veje drevesa, ki ga je bil Hash Todhunter nedavno tega zlorabil za svoje vaje v trubadurski umetnosti.

Amy je skočila pod drevo in osuplo pogledala kvilku. Ni ji šlo v glavo, čemu ta beg. S psi je pač takisto kakor z večino ljudi, ki se jim upira priznati odurnost svoje podobe; in psica ni niti od daleč slutila, da je baš njena vnanost pripravila mačko v strah. Na žalost pa ne moreš biti kdo ve kako ljubek, če imaš »airedaleca« za očeta in »veliko labradorko« za mater, in mačica, ki je oprezala z drevesa, si je kar čestitala, da je ušla taki strašni

nevarnosti, ter plezala — previdnost je božja mast — višje in višje.

Prav tedaj se je Kay vrnila na vrt. »Ohej, lepi pesek,« je malce začudeno vzkliknila, »katera dobra sapica te je prinesla?«

Amy je bila videti presrečna, ko je zagledala dekle. V svoji kratkovidnosti je imela Kayo za hčer krčmarja pri »Modrem sidru«, ki ji je skoraj vsak dan pripravljala kosilo. Obrnila je drevesno hrbet in planila k nji. Kay, ki je imela že izza otroških let posebno ljubezen do psov in se jim je znala prikupiti, jo je kar najtopleje pozdravila, in Hash, ki je s kuhinjskega okna videl psičin skok čez plot ter v silnem strahu pritekel za njo, ni mogel verjeti svojim očem. Njegova imenitna čuvajka je ležala na hrbtu in navdušeno breclala z nogami, gospodična pa jo je prijateljsko čehljala po psih.

»Upam, da vas moja živalina ni prestrašila,« je rekel mladenki in viteški zrasel izza plotu.

Kay je vzdignila glavo in videla, da jo tako cgo-varja človek, ki jo je še nedavno tega ojezikaval iz zelenih višav. Ker pa se je bil od tistih dob zaročil v svetorafaelskem okolju, ga ni mogla smatrati za tujca, ampak kvečjemu za nekakšnega oddaljenega družinskega člana. Zato se mu je ljubezenivo nasmehnila, čeprav ji ni šlo v glavo, kako se je mogla Klara zatrkati v tolikanj nemikavno prikazen.

»Ne, ne, hvala,« je odgovorila. »Vaš je, kaj ne?«

»Vaša bi morali reči, gospodična,« jo je Hash opomnil.

»Torej je psica? — Lepa žival!«

»Da, gospodična,« je še dokaj ponosno odvrnil Hash.

»Upam, da ne bo plašila moje mačice,« je rekla

Kay in v skrbeh pogledala okrog sebe. »Tu neke mora biti. Zdi se mi, da jo slišim, kako mijavka.«

Tudi Amy je slišala mijavkanje, in ker je še vedno upala, da se ji posre

Kako so se zabavali Ljubljancani nekdanj

Tudi v starih časih Ljubljancani niso živeli le od kruha — Poročilo o zabavah, ki so jih prirejali že v 11. stoletju

Stara resnica je, da se človek prej preobleže kruha kakor nasiti zabav. Res, človek ne živi samo od kruha, odnosno kruha potrebujejo tudi njegovi živali. Človeško srce je nezadovoljno, večno lačno; ko človeku nič ne manjka, vendar ni zadovoljen. Iščo v zabavah, kar pogreša. Morda tudi tam ne najde pravega utešenja večnega nemira, pa vsaj pozabi, da je nezadovoljen. Baje je treba strogo razlikovati med zabavo in med duševno hrano, vendar je v vsaki zabavi vsaj nekaj tudi duševne hrane, odnosno nekateri ljudje so zadovoljni s samo takšno duševno hrano. V starih časih ljudje baje niso še imeli tako dobrega okusa, niso bili tako izbirni pri zabavah. Tako vsaj mislimo, ker se precej precejnjamo. V resnici so pa ljudje vedno enako otroci: ljubijo gre, ljubijo obračanje hrbet stvarnosti, radi so neresni in smeje se jim vselej bolj priležijo kakor vzdihovanje. Če ne vemo, kakšni so prav za prav bili Ljubljancani v tem pogledu v starih časih, pa nam je vsaj znano nekoliko, kako so se zabavali.

»Turnir« čolnarjev na Ljubljani

Skoraj vsi zgodovinarji, ki opisujejo življenje stare Ljubljane, vendar ne vseh, vendar pa nekateri »viteškem turnirju« na Ljubljani. Valvasor je pisal o tekmovanju čolnarjev na Ljubljani, da je bila prirejena že l. 1092. Čolnarji so tekmovali, kdo bo prvi privlekal navzdol do čevljarkega mostu. Razen tega je bil prirejen turnir: čolnarji so se »sabliali« z drogov. Zmagovalec je bil, kdor je spehal tekmece iz čolnov v vodo. Zmagovalec so prejeli lepa darila. Podobnih prireditvev je bilo najbrž več tudi v poznejši dobi. Omenjen je turnir na vodi l. 1143, torej pred 800 leti. Te prireditve se je udeležilo številno plemstvo tudi iz drugih dežel in tega smemo sklepati, da so že v starih časih znali prirejati prireditve velikega sloga. Turnir na Ljubljani je moral biti vsekakor imeniten, sicer bi se ga ne udeležilo toliko gostov iz drugih dežel.

Rajanje in plesi

Manjših zabav, ki so bile le »krajevne« značaja, je bilo tedaj menda mnogo in vseh kronistov niso niti zapisali. Niso pač vmenjali sleherne veselice in »navadnih« zabav. Ohranila so se nam pa poročila o rajanju pod častitljivo lipo na Starem trgu. Dovolj podrobnega opisa žal ni. Znano pa je, da je plesalo po 12 parov, odnosno rajalo. Najbrž so plesali stare ljudske pleske, zvezane z narodnimi običaji, ki so jih vsaj nekoliko v novejši dobi raziskali strokovnjaki. Rajanje pod lipo na Starem trgu je opeval tudi Prešeren v pesmi o povodnem možu, ki je zaplesal z Urško v svoj kristalni grad v Ljubljano.

Vsak dan koncerti

Kako je bilo v starih časih dobro preskrbljeno za zabave meščanov, sprevodi moč iz tega, da so Ljubljancani uživali skoraj sleherni dan nekakšne promenadne koncerte. Pisali smo že o »stolpu« piskečev na Gradu. To je bil starejši grajski stolp, ki je imel pod vrhom lesen hodnik. Na tem hodniku so mestni godci pisali vsak dan poleti in pozimi ob lepem vremenu ob 11. Trije godci so igrali na trobente, eden je pa pisal na rog. Izpričano vsaj, da je Ljubljana imela mestne godce vsaj že l. 1544, torej pred 400 leti. Kaj so ti godci igrali in koliko so bili vredni njihovih koncerti, ni znano. Vsekakor so pa bili Ljubljancani tudi v starih časih veliki ljubitelji glasbe in nedvomno niso bili zadovoljni s kakršno koli godbo. To sodimo tudi po tem, da so godce skrbno izbirali ter so jim najemali tudi v drugih mestih. Meščani so najbrž pogrešali godbo, ko godci niso smeli igrati delj časa zaradi žalovanja po smrti člana vladarske rodbine. Za godbo bi se pa ne mogli navduševati, ko je besnela kuga in se smrt ni izognila skoraj nobene hiše. Duhovščina je pogosto očitala meščanom, da so preveč veseljaški in jih svarila da bodo zaradi tega še brklo čutili božjo kazen. Zato so pa bile večkrat prepovedane zabave, da bi se meščani spokorili. Iz tega pa je razvidno, da so bili res veliki veseljaši. Tako so bile l. 1568 prepovedane vse svatovščine, slovesne gostije ter pojedine ob raznih prilikah, posebno botrinje. V tistih časih so znali proslavljati vse dogodke mnogo bolj slovesno. Skoraj nobenega »pomembnejšega« dogodka ni bilo brez gostije, godbe in plesa. Veselili so se ob rojstvu novega prebivalca in botre so tedaj znale slovesno igrati svoj vlog. Nekdanjih svatovščin si pa dandanes ne moremo več niti zamisliti. Nič nenavadnega ni bilo, če so svatovali po ves teden in če je gostija budila pozornost v vsem kraju. Motijo se tisti, ki si zamišljajo srednjeveškega človeka predvsem kot asketa. Res so se tedaj ljudje znali postiti, zato so pa menda tudi tem bolj cenili zemeljske dobrine in

če so se že udeležili gostije, so opravili tudi to dolžnost temeljito.

Godba na ulicah in v hišah

V starih časih so bili plesi na prostem najbrž pogosti. Rajanje pod lipo na Starem trgu je le primer splošno razširjene običaja. Vsekakor se je godba oglašala precej pogosto tudi na prostem. Sva-te so navadno spremljali tudi godci. Veselice so bile v starih časih mnogo bolj pogoste. Na veselicah je pa bila glavna zabava ples. Plesali so pa tudi pogosto v zasebnih hišah. Saj je bila skoraj vsaka poedina združena tudi z godbo. Pojedini pa tedaj ni bilo malo. Kako cenjena je bila nekdanja godba, sodimo po tem, da je mesto plačevalo razen piskečev, ki so igrali na grajskem stolpu, še goslače. Piskečji so niso udeleževali le na »promenadnih« koncertih, saj so imeli pač dovolj časa, da so lahko preizkušali svoje instrumente v gostinah in drugih hišah. Hudo so pa bili prizadeti, ko je bila prepovedana godba delj časa zaradi žalovanja ali pokore. Tako je bila l. 1650 prepovedana godba zaradi smrti cesarice Leopoldine. Godci so baje tedaj zelo obubožali in zato so se obrnili na vlado. Njaj bi jim dovolila gosti pri »poštenih« svatovščinah in sestankih. Vlada jim je dovolila gosti, a ne na ulicah in ne tam, kjer bi plesali. To se pravi, da niso smeli z godbo »pohajševati« preveč javno. Med godci je bila tedaj menda precej ostra konkurenca, saj govori poročilo iz l. 1712 o spopadu med mestnimi piskeči in goslači. Izdan je bil tudi godčevski red, ki je predpisoval celo, koliko mestnih godcev sme biti v Ljubljani. Določeno je bilo, da sme mesto imeti le 4 goslače, da bi ne odjedali kruha mestnim piskečem.

Ljubljana kot naslednica vasi

Ljubljansko ozemlje lahko delimo na tri dele: mestno ozemlje, tla stare Ljubljane, kjer ni bilo nikdar vasi; ozemlje, ki je prišlo pod Ljubljansko občino v zadnjih stoletjih in ozemlje najnovejših mestnih okrajev ter prejšnjih okoliških, vaskih občin. Mogoča je pa še podrobnejša delitev, ker je treba razlikovati med ozemljem, ki je bilo naseljeno že v starih časih in ozemljem, ki ni bilo obljubeno ter so se novi mestni okraji razvili na njem neposredno. Nova Ljubljana kot naslednica nekdanjih vasi je precej velika. Vaski značaj sedanjih mestnih okrajev se pa čedalje bolj izgublja, kolikor se je v povsem zabilisal, tako da je težko prepoznati na zunaj, do kam je segalo mesto prejšnja stoletja, odnosno, kje se je spajalo z okolico.

Kako se je širila stara Ljubljana

Kako se je širila ter razvijala stara Ljubljana, smo že povedali. Vemo, da je Novi trg starejši od Mestnega trga ter da je Stari trg (v širšem smislu) najstarejši mestni del. Za presojo obsega in značaja Ljubljane v prejšnjih stoletjih so najpomembnejši mestni načrti. Dokler je še stalo obzidje, je bil obseg mesta točno določen ter omejen in ker vemo, kje je bilo obzidje, nam ni treba še posebej razskovati, kako velika je bila Ljubljana tedaj. Toda vsiljuje se vprašanje, kakšna so bila v tistih časih ljubljanska predmestja, kako se razvijala ter spajala z mestom. Kajti iz njih so se pozneje razvili številni mestni okraji. Srednjeveška Ljubljana se je širila v glavnem v vseh smereh od svojih naravnih mej, le na Grad se mesto ni moglo raztegniti, razen Rebrni in ožadje florijanske cerkve. Grajska pobočja so bila prestrma za naselitev. Na jug se mesto ni moglo širiti daleč zaradi Barje. Na zahod se mesto ni razvijalo dalje od Gradišča, dokler je bil v veljavi še srednjeveški način utrjevanja, saj bi morali obzidje še podaljševati, odnosno trdnjave prestavljati naprej na plano. Na zahodni strani mesto ni imelo tako varnega naslona kakor na vzhodni, kjer se je stisnilo med Ljubljano in Grad.

Slika Ljubljane v 17. stoletju

Najstarejši načrti Ljubljane so pomembni, živni in iz njih ni mogoče natančno razbrati podrobnosti mesta. Pomen bi imel načrt iz prejšnjih stoletij z natančno uresničeni vsaj večjimi poslopji in vsemi ulicami. Iz njega bi lahko razvideli, kako je bilo mestno ozemlje zazidano in kako se je razvijalo znotraj, ne le na ven. Prvi talni načrti Ljubljane so znani iz 17. stoletja, n. pr. Štirov in Pionerjev. Ta načrta sta pa narisana v zelo majhnem merilu. Mnogi hiš ni zarisanih. Vendar nam še sorazmerno dobro razkrivata značaj takratne Ljubljane. Pozorni postanemo zlasti ob številnih gospodarskih poslopih. Najpomembnejše je pa, da je mogoče ugotoviti, koliko se je mesto odnosno njegova neposredna okolica razvila. Razvidno je,

Godcev premalo za vse zabave

Vendar je bilo včasih tudi premalo godcev za vse zabave, in sicer v predpustu. Tedaj so se hoteli pošteno povseliti vsi meščani. Zabav je bilo nesheto. Plesali so najbrž tudi v mnogih zasebnih hišah. Zato je pa tudi primanjkovalo godcev in v Ljubljano so prihajali za službo številni godci s podeželja. Toda, kdor koli tudi ni smel gosti v Ljubljani. Godci, ki so prihajali igrati z dežele v Ljubljano, so se morali najprej javiti pri mestnih piskečih in mestnem sodniku, da so dobili dovoljenje za igranje. Če so se vtihotapili v mesto brez dovoljenja, so jim pobrali gosli, ko so jih zalotili pri igranju. Instrumente so jim baje tudi razbili. Zato je bilo tveganje igrati brez dovoljenja in »ilegalnih« godcev je bilo najbrž malo.

Najstarejša zabavišča

Zabavišč je imelo mesto tudi v starih časih mnogo, zlasti še, če prištejemo med nje številne gostilne in kavarne. Eno najstarejših mestnih zabavišč je bilo v sami mestni hiši ter je tako rekoč spadalo k uradnim magistratnim prostorom. Povedali smo že, da so tam prirejali tudi gledališke predstave. Prostor je pa bil v glavnem namenjen za plesišče. V predpustu so priredili navadno celo vrsto plesov. V poznejši dobi je imela Ljubljana najiminentnejše zabavišče v reduti, ki je bila sezidana v letih 1774 do 1775, po velikem požaru v šentjakobskem okraju. Reduta je bila na kraju sedanje šentjakobske šole. — O nekaterih drugih zabaviščih stare Ljubljane pa morda kaj več prihodnjik.

Proslava indijskega narodnega praznika na sedežu L. R. C. E. — Ekselencia Balbino Guillano govori indijskim nacionalistom

Ljubljanskem polju ob Ljubljani in na ježah ob Savi ter ob vznožju Golovca. Posebej bi se morali pomuditi pri vsakem izmed teh krajev, da bi nam postalo razumljivo, kako so se razvijali ter se končno spojili z mestom. To bomo pa lahko storili ob drugi priliki postopno.

Ko bomo znali razlikovati posamezne ljubljanske okraje po njihovem nastanku

in razvoju, si bomo lahko pojasnili, zakaj Ljubljana kaže takšno neenotnost, da se nam zdi skoraj v slehernem okraju bistveno drugačna. Okraj, ki so bili še nedavno vasi, niso mogli izgubiti povsem svojega prvotnega značaja, zato je Ljubljana marsikje še kmečka. Tako je zunanost mesta odprta knjiga njegove zgodovine, samo čitati je treba znati.

Vlaki vozijo pod morjem

Drzni japonski gradbeni načrti se uresničujejo

Dva izven Japonske doslej le malo znana kraja otoškega cesarstva, Simonoseki in Mozi sta naenkrat stopila v ospredje svetovnega zanimanja. To sta namreč končni postaji prvega podmorskega predora. Ki veže Japonsko matično deželo Honsyu s južnim otokom Kynsyu. O tem predoru smo nedavno že poročali. Z njim so bile uresničene stare, drzne sanje inženjerjev. Tudi tako mogočna naravna sila kakor je morje, ne more več kljubovati moderni tehniki. Japonskemu uslužbencu in delavcu, ki je hitel zgodaj jutraj iz kraja Mozi na delo v Simonoseki, zdaj ni treba več nestropro čakati na izkrevalnem mostu, ker potrebuje s kolesom skozi podmorski predor samo nekaj minut, ali pa z vlakom samo dve minuti, pa je na drugi strani morske ožine.

Važnejši od te olajšave v potniškem prometu je pa gospodarski pomen tega prekopa pod morjem. Severni del južnega otoka Kynsyu je eno najvažnejših premogovnih področij Japonske. Premog potrebuje Japonska industrija pa ima svoj sedež večinoma v zapadnem, srednjem in severnem delu matične dežele. Če so hoteli torej spraviti premog na sedež industrije, so ga morali prevažati s parniki v Osako ali celo skozi morsko ožino Bungo preko Pacifika v severne industrijske kraje. Pri tem je treba upoštevati, da so morali premog večinoma se prekladati na vagonce, če so ga hoteli spraviti neposredno v tovarne. Če so nekaj premoga že doslej prevažali po železnici, so morali z njim natovorjene vlake iz kraja Mozi prevažati na trajektih v Simonoseki. To je bilo zelo naporno in zamudno delo. Morska ožina med obema kra-

jema je središče japonskega pomorskega prometa in zato je povzročalo to neljube motnje v ostalem prometu. Vse te težkosti so zdaj odstranjene. Zdjaj prevažajo premog po železnici skozi predor naravnost v tovarne brez vsakega prekladanja.

Gradnja predora pod morjem je bila zve-zana z velikimi težkočami. Na obeh straneh je morska obala strma, iz morja strle gole pečine, ob katere butajo morski valovi. Morski tok skozi ožino je zelo močan. Morsko dno je samo ob obali iz kreca, v sredini morske ožine so pa naleteli na pesek in blago. Da bi šlo delo varno od rok, so izkopali najprej ozek poskusni predor, v katerem je imelo prostora samo nekaj ljudi. Ko se je obnesel ta, so jeli graditi trojni podmorski prekop. Dva prekopa služita dvema železniškima tiroma, tretji pa avtomobilskemu, osebnemu in kolesarskemu prometu. Prekop so začeli graditi leta 1936. In lani jeseni je bil dograjen prvi železniškemu prometu namenjeni del.

Od 1. julija tek, leta vozijo skozi prekop tovorni vlaki, 15. novembra so pa začeli voziti tudi osebni vlaki. Drugi železniškemu prometu namenjeni del prekopa bo tudi kmalu dograjen. Tretjega so pa šele začeli graditi. Skozi predor pod morjem vođača železnica je elektrificirana. Moderni železniški promet je premagal morje. Prekop pod morjem je dokazal, da je tako delo moderne tehnike mogoče tudi tam, kjer so geološki in vodno tehnični pogoji zelo neugodni. S tem so dobili vsi nadaljnji načrti predorov pod morjem izglede na skorajšnjo uresničitev. Med njimi je najdrznejši načrt prekopa pod Korejo ko morsko ožino.

Žabe, ki mukajo, kadar se parijo

Čudne vrste žab žive v Ameriki in Afriki

Pomladne in poletne koncerte naših domačih žab pozna pač vsakdo. Pričenjajo se v toplih dneh pozne pomladi in poletja navadno z mrakom in trajajo tja do polnoči. Žabji orkester je nekaj svojevrstnega, in ne da se trdit, da bi ne bilo v njem nič melodičnega. Bistveno drugačni so pa žabji koncerti drugod po svetu, kjer žive mnogo večje žabe. Ena najzanimivejših vrst so takozvane volovske žabe ali z znanstvenim imenom rana catesbyana. Ime so dobile te žabe po izredno močnem glas-u, ki zelo spominja na volovsko mukanje. Volovska žaba prekaša po velikosti vse evropske vrste žab. Dolga je do 30 cm, višoba pa 15 cm in tehta okroglo 1 kg. Te žabe žive v severoameriških gozdovih in so silno požrešne. Njihov močan tuleč glas se razlega zlasti v času, ko se parijo.

Največje žabe žive v Kamerunu v Afriki. To so tako zvali žabji goljazi. Te vrste žaba je dolga kakih 40 cm in temu primerno tudi močna. Ko so ujeli prvo tako žabo in jo pripeljali v Evropo, jim je hitro ušla. Zaprli so jo bili v prazen 25litrski soček. Sodček so pokrili s precej težkim pokrovom. Toda žabi se je kmalu posrečilo dvigniti ga in uiti. Na obali otoka Tasmnije na jugovzhodu Avstralije pa živi ža-

ba, ki ji pravijo domačini kladivo. Ta žaba se razlikuje od drugih po svojevrstnem kvakanju, spominjajočem na udarce kladiva po železni plošči. Kadar se te žabe parijo, bi človek mislil, da se razlega iz gozdov razbijanje kladivov po nakovalih.

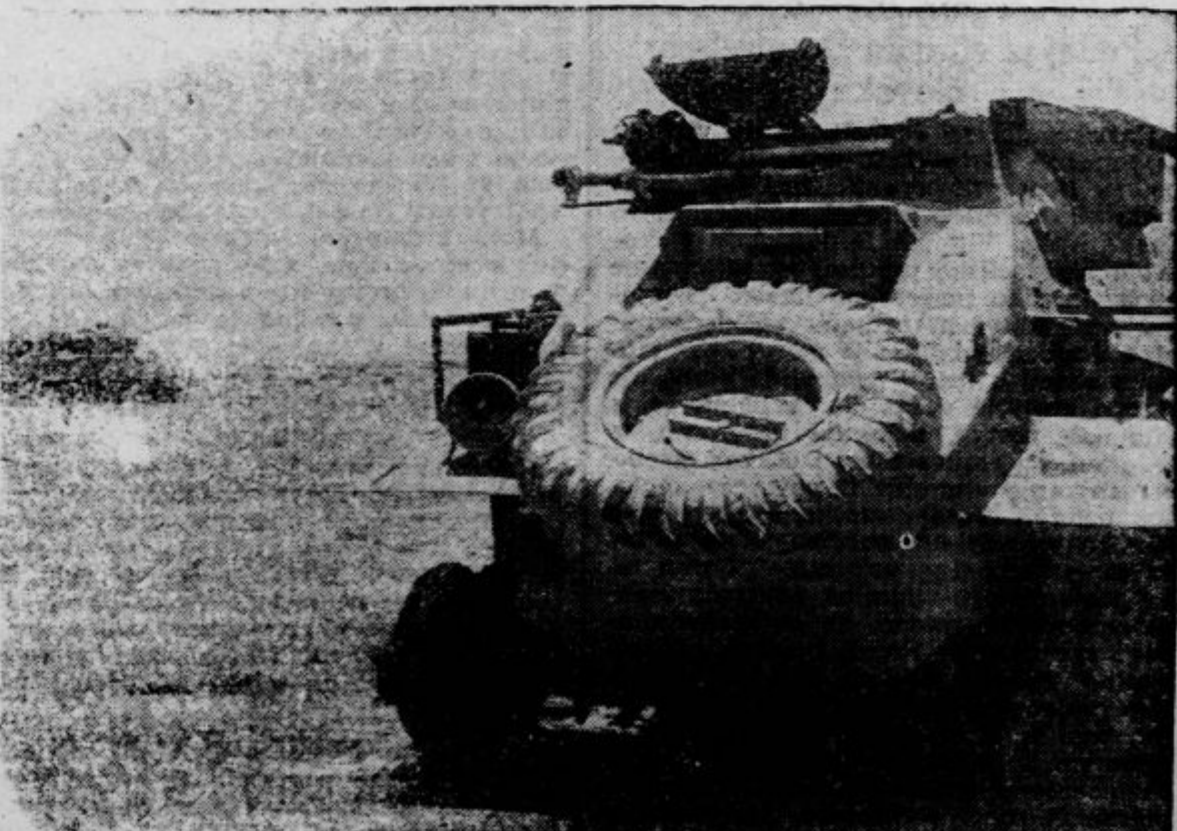
Žabe pa znajo tudi jokajoče kvakati. Tako kvakajo velike v Argentini živeče žabe, ki so tudi nevarne. Pri grizenju brizgajo iz ust strupeno tekočino. Kadar se parijo, se umaknejo v močvirja. Če jih kdo tam moti, začno jokajoče cviliti. Njihovi glasovi spominjajo na otroški jok. Med različnimi vrstami žab so zlasti zanimive žabe — škinkovci, ki hrešče žvižgajo, kadar se parijo. Tako skuša samec prikupiti se samici. Samec leže na hrbet, da se mu vidi škrlatno rdeči trebuh, ker misli, da bo samici bolj všeč.

Teden štednje v Turčiji

Kakor vsako leto, bo prirejen tudi letos v Turčiji teden narodne štednje. V tem tednu se bo delala tudi velika propaganda za domače proizvode. Teden štednje se prične 12. decembra ko bo govoril ministrski predsednik o njegovem pomenu za narodno gospodarstvo.

Ameriško letalo najnovejšega tipa, ki so ga v Severni Afriki sestrelili Italijanski lovci

Angleški tanki, ki so jih uničili Italijanske čete v nedavnih bojih na afriškem bojišču

Žganje in angleška bolezen, rahitida

Ta nevarna bolezen se je razširila v Evropi, ko je bila iz Anglije prenešena žganjekuha

V mestih je precej rahitičnih bolnikov; prav bi bilo, da bi bolje poznali nevarno bolezen, predvsem kaj jo povzroča. Znan je sicer vsaj po imenu — angleška bolezen, a žal se morajo z njo seznaniti tudi številni nesrečniki, ko obole. Pravi mučenik so meščanski otroci, ki postanejo žrtve nezdravega življenja v mestih, zaradi nepravilne prehrane in pomanjkanja sonca. Kakor navadno pri svetilnicah je tudi zdravljenje angleške bolezni težavnejše kakor preprečevanje.

Pomanjkanje vitamina D usodno

Pomanjkanje vitamina D v prehrani se hudo mašuje ter povzroča nevarne avitaminoze: rahitido, tetanijo ali mehkočnost. Rahitida je menda med avitaminozami najbolj znana bolezen, ki so jo poznali že zdavnaj, preden so kvi vedeli o vitaminih. Tedaj, ko veda o vitaminih ni bila razvita, seveda niso mogli vedeti, kaj povzroča angleško bolezen. Imenovali so jo angleško, ker se je v Evropi razširila bolj, ko je bila uvedena po angleškem vzoru tudi na celini žganjekuha. Ugotovili so lahko, da je bolezen v nekem odnosu z uživanjem žganih alkoholnih pijač. Toda dokler ni bil proučen vitamin D, so lahko le ugibali, kaj povzroča bolezen.

Obilica vitamina D v naslednjih živilih

Vedeti moramo vsaj, katera živila vsebujejo mnogo vitamina D. V tem pogledu je surovo maslo posebno dragoceno živilo. Prav tako ima seveda tudi mleko mnogo vitamina D. Vsebuje ga tudi jajčni rumenjak. Mnogo vitamina je v žitnih klicah in kvasu. Precej vitamina D vsebujejo gobe. Zaradi obilice vitamina D bi morali zlasti ceniti tudi jetrno olje morskih rib, n. pr. tuna. Precej vitamina D je tudi v jetrih slanikov in sardel. Med sladkovodnimi ribami prihaja v poštev piškur, v njegovih jetrih je precej vitamina D. Morda boste zdaj laže razumeli, zakaj zdravniki tako priporočajo ribje olje bolehnim meščanskim otrokom. Ribje olje namreč vsebuje mnogo vitaminov A in D. Vendar vitaminov ni vedno enako v vsakem živilu, odnosno zdravilu. Tako se ribje olje precej razlikuje po kakovosti. Prav tako ni vedno enako mnogo vitaminov v mleku. Količina vitaminov zavisi od kakovosti krme. Tako je mleko krav, ki se pasejo na planinah, mnogo bogatejše na vitaminu D kakor mleko krav, ki jih krmijo v hlevih ali ki se pasejo v dolini. V slošnem pa v mleku in maslu ni nikdar toliko vitamina D kakor v ribjem olju. Tako je v surovem maslu 100 do 200 krat manj vitamina kakor v ribjem olju.

Ultravijoličasti žarki in vitamin D

Nastanek vitamina D je v neposredni zvezi z ultravijoličastimi žarki. V rastlinah je vitamin D še nerazvit, odnosno v predhodni obliki, kot provitamin. Tako vsebuje tudi sadje precej provitamina D. Govedo, ki se pase, sprejme provitamin s travo. Toda ne le provitamin; vedeti moramo, da se provitamin pretvori tudi v rastlinah v vitamin pod vplivom ultravijoličastih žarkov. Znano je, da ultravijoličasti žarki v nižjih legah ne morejo prodreti tako lahko do zemlje kakor na planinah. Zato rastline (trava) v dolinah ne vsebuje toliko vitamina D. Ultravijoličasti žarki imajo dolžino 260—313 metrov. Marsikdo dobro ve, da ultravijoličasti žarki ne vplivajo na življenje rastlin, saj je občutil, kakor blagodejno ga je grelo sonce na planinah — včasih je pa bilo tega blagoslova celo preveč, ker koža ni bila le ogrela, temveč tudi opečena. Primeren merica ultravijoličastih žarkov je pa organizmu zelo koristna. Ti žarki spremenjajo v podkožnem tkivu provitamin v vitamin D. Provitamin D so sterini. Živalske in človeške imenujejo zoosterine, rastlinske pa fitosterine. Med zoosterini je posebno pomemben holesterin, med rastlinskimi pa naj omenimo ergosterin. Iz sterinov pridobivajo vitamin D umetno. Iz ergosterina pridobivajo čisti vitamin v obliki kristalov, iz ribjega olja pa v obliki olja.

Več vrst vitamina D

Vitamin D se deli v več vrst glede na svoj nastanek. Sterinov, ki so provitami ali predhodna oblika vitamina D, je več vrst, zato je razumljivo, da je več vrst tudi vitamina. Strokovnjaki dele, odnosno imenujejo posamezne vrste različno. Razlikujejo tudi med podvrstami vitamina D in dognali so, da nimajo vse podvrste enakega učinka kakor vitamin D sam na sebi. Morda vas bo zanimalo, kako nastaja vitamin D iz ergosterina. Ergosterin se najprej spremeni v lumisterin. Nadaljnji razvoj je: protachysterin — tachysterin — vitamin D2. Iz vitamina D2 se pa še razvijejo: suprasterin, toksisterin in suprasterin 2. Vitamin D2, ki se razvije iz ergosterina (po obsevanju) imenujejo ponekod tudi kalciferol.

Zakaj je vitamin D potreben človeku

Raziskovalci so dognali, da je vitamin D potreben človeškemu organizmu neobhodno. Brez primerne količine tega vitamina telo ne more sprejeti med prenosno dovolj apna. Vitamin D pospešuje v črevesju oksidacijske procese ter vskvavanje apna. Izredno pomembno nalogo prevzema pri sestavi in razpadu kostne sestavine. Najpomembnejše je morda, kar moramo vedeti o tem vitaminu, da pospešuje tvorbo kosti le v pravilni količini; če je vitamina preveč, učinkuje nasprotno, to se pravi, da razkrajja kosti. Kakor rečeno, pomanjkanje vitamina D povzroča angleško bolezen. To je otroška bolezen, med tem ko pri odraslih nastopa tetanija. Toda za tetanijo trpe tudi otroci. Razen tega pomanjkanje vitamina povzroča mehkočnost. Ni rečeno, da se te avitaminoze razvijejo le zaradi pomanjkanja vitamina. Bolezen nastopi tudi, če organizem prejema premalo apnenih spojin. Razen tega je hrana lahko dovolj bogata na vitaminu D, a vendar človek oboli, če je onemogočeno, odnosno ovirano vskvavanje potrebnih snovi v črevesju. Zapomniti bi si pa morali zlasti, da bolevala za avitaminozami, če predolgo pogrešamo sonca. Povedali smo, da se provitamin spreminja v kožnem tkivu v vitamin D pod vplivom ultravijoličastih žarkov. Meščanski otroci pogosto pogrešajo sonca, zato tudi bolevali bolj za angleško boleznijo kakor otroci na deželi. Pomembno je tudi, da hrana vsebuje, ne le dovolj vitamina, temveč tudi tistih hranilnih snovi, ki so potrebne, da organizem lahko vskva vitamine. Tako so n. pr. za vskvaje vitamina D v črevesju potrebne telesne. Avitaminoze zaradi pomanjkanja vitamina D nastopajo najbolj pogosto spomladi in pozimi, kar je razumljivo, ker pozimi organizem najbolj pogreša sonca. V tem se nam pokaže izredni pomen obsevanja z umetnim »višinskim soncem«. To obsevanje je pa potrebno pod zdravniškim nadzorom.

Kako spoznamo angleško bolezen

Rahitičnega otroka, ki ga je bolezen že precej zdelala, prepoznamo na prvi pogled. Značilna je zlasti glava rahitičnega bolnika. Sploh nastopa večina bolezenskih sprememb pri tej bolezni v glavi. Predčeljustnica in čelnici postaneta ogla-

Med rastlinsko hrano pripada žitu zelo važno mesto

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

V prvem članku, posnetem po izvajanju izvirnega učbenika s. Mr. Adelinde Žužek: Hranoslovje smo med drugim ugotovili, da je vsa človeška hrana rastlinskega ali živalskega izvora. Dames si bomo ogledali po istem viru važno poglavje iz prve polovice žita. Omenili se bomo iz rastlinske hrane samo na pomen žitaric s posebnim ozirom na vsakdanji kruh. Med žito prštevamo pšenico, rž, ječmen, koruzo, oves, ajdo, pros in riž. Od teh uspejajo pri nas vsa razen riža, ki ga prav tako mnogo uporabljamo.

Kemična sestava žita

Da bomo zlahka pravilno cenili in ravnali z žitom, je važno vedeti, kako je žito zrnato sestavljeno. Vsako zrno ima tri sestavne dele: semensko lupino, jedro in kačok. Vsaka teh plasti vsebuje posebne za to važne hranilne snovi. Semenska lupina sestoji iz petih drobni plasti. Od teh je za nas važna samo peta notranja plast, ki vsebuje beljakovine, rudninske snovi in vitamine. Prve štiri plasti so neprebavne. Jedro vsebuje največ škroba, kačok pa toščo, lecitin, beljakovine in vitamin B. Kemična sestava posameznih vrst žita kaže, da vsebujejo največ ogljikovih vodikov. Za to smo zadnjič povedali, da so zelo važna tele no kurivo in da je hrana, ki vsebuje mnogo ogljikovih vodikov, precej cenejša. Z njimi se dobro nasitimo, ker jih lahko pojemo veliko množino. Iz tega izhaja ves izredni pomen žita in žitnih izdelkov med njimi pred vsem kruha. Posamezne vrste žita vsebujejo 60 do 70 odst. ogljikovih vodikov. Največ riž, najmanj pa oves. Druga snov, ki je v večji množini vsebovana v žitu, so beljakovine. Povprečno okoli 10 odst. Največ jih je v pšenici, najmanj pa v rižu. Toščo imata največ oves in koruza (4 do 5 odst.). Ostala žita jih vsebujejo 1 do 2 odst. Rudninskih snovi je še manj lektor tošč. Največ jih je zopet v ovsu, ječmenu in rižu (2 do 3 odst.). Riž jih ima samo pol odstotka. Razen tega vsebujejo vsa žita tudi 12 do 16 odst. vode.

Kmečko mleto žito je boljše

Važno za hranilno vrednost žit je neteje žita meljejo enostavno ali na industrijski način. Enostavno meljejo domači kmečki mlinci. Njih mlinski izdelki sicer niso tako lepi in beli, ker vsebujejo več otrobov, so pa dokazano mnogo rednejši. Industrijsko mleto je odstrani iz moka mnogo zelo važnih snovi. Četna moka je sicer visoko cenjena, je pa le mrtve prah. Ugotovljeno je, da nima bela pšenična moka niti pol odstotka rudninskih snovi.

Hranilna vrednost moka je zelo različna. Odvisna je od kakovosti in vrste žita in od načina mletja. Izvrste domači kruh daje ržena moka mešana s pšenično. Koruzna moka se rada pokvari, ker vsebuje mnogo tošč. Važno je tudi vedeti, da je še bolj pokvarljiva in škodljiva moka iz slabe nezorele vlažne koruze. Tako moka je velikokrat nosilka nevarne bolezni pelagre. Za njo obolijo predvsem revni ljudje, ki največ jedo koruzne moka. Tudi ječmenovo moko rabimo za peko kruha, manj se v ta namen pri nas uporablja ovsena moka. Ovsenega kruha pojedo mnogo v severnih krajih, kjer se uspejajo druge boljše vrste žita. Važno je vedeti, da ovsena moka ne vsebuje vlačca in da jo je treba dati peči v posodah, sicer se razleže.

Vleče je sploh zelo važna lastnost dobre moka. V njem je snov, ki jo imenujemo gliadin in ki je odlična za okusnost in prebavost kruha. Dober vleče je sestavljen iz 75 odst. gliadina in 25 odst. glutenina. Čim več je v njem gliadina, tem bolj je prožen. Ovna, ječmenova in koruzna moka vsebujejo v vleču več gliadina in jih moramo zato da nam testo lepše vzhaja, mešati s pšenično moko.

Moko hranimo v suhih, zračnih prostorih, sicer se nam rada pokvari. Večkrat jo moramo premešati in presajati. V vlažnih prostorih, posebno če je stlačena, se rada sprime v klice in postane zatehna.

Riževa moka ni primerna za peko kruha

Riž cenimo predvsem zato, ker je lahko prebavljiv. Po barvi spoznamo kakovost riža. Dober nepokvarjen riž je srebrnobeel in malo rumenkaste barve. Če je zrno slabo, je pokvarjeno. Riževa moka za peko ni uporabna, ker ne vsebuje vlačca. Iz nje izdelujejo žganje, ki ga poznamo pod imenom arak. Pred pripravo navadno riža ne pere-mo. Podrgnemo ga samo med dvema brisačama.

Naš vsakdanji kruh

Ne bi mnogo pogrešali, če bi trdili, da je zgodovina človeštva zgodovina kruha. Pripravljali so ga in jedli že najstarejši

in lobanja je štirioglasta. Spremeni se pa tudi prsni koš, ker se hrbenica ukrivi in vbočijo ali izbočijo se stene prsnega koša. Tako spremenjeni prsni koš imenujejo glede na obliko: vdrti prsi, kokošje prsi, čevljarске prsi itd. Rahitični bolniki so tudi grbasti in izboči se jim trebuh, ker so čreva napihnjena. Ker so kosti mehke, se tudi stisne in splošči medenica. Okončine se skrivajo, bodisi navzven ali navznoter. Včasih se tudi razvije dvojno sklepje na kolenskih sklepih. Rahitični bolniki imajo tudi slabe zobe. Bolezni se navadno pridruži tudi slabokrvnost. Bolnik trpi zaradi prebavnih motenj. Večkrat je živčno razdražen, včasih pa tudi duševno zmeden. Angleška bolezen je tem bolj nevarna zaradi tega, ker je bolnik oslabil in se organizem ne more upirati mnogim drugim boleznim. Za to boleznijo umre mnogo otrok, a matere pogosto niti ne vedo, za kakšno boleznijo je trpel otrok. Angleška bolezen pobira že dojenčke. Sleherna mati, predvsem v mestu, bi morala biti primerno poučena o tej bolezni, da bi varovala otroka čim bolj pred njo ter skrbela za čim pravilnejšo njegovo prehrano.

Med rastlinsko hrano pripada žitu zelo važno mesto

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Žito vsebuje največ ogljikovih vodikov in je zato zelo nasitljivo — Poskusi s sojino moko so se le delno obnesli

Samci in samice izgube službe

Iz Sofije poročajo: Ministrski svet je odobril zakon, ki določa, da bodo morali zapustiti javno ali zasebno službo vsi nad 27 let stari državljani, moški in ženske, ki so neporočeni. Izveti so oči, ki bi se poročili v č. u 18 mesecev. Razen tega jim bo zabranjeno vsakršno delovanje v trgovini, industriji ali katerikoli drugi stroki. a slušatelje vseučš je postavljen rok do 30. leta. Razen tega je bilo sklenjeno, da se bo pobirala od neporočencev posebna davščina. Neporočeni, ki bi po določenem roku ne zapustili službe, bodo kaznovani z visokimi globami. Podjetja, ki se bodo pregrešila proti določbam navedenega zakona, bodo zaprta. Zakon predvideva za one, ki se poročijo, razne olajšave: 40% znižanje davčnih obveznosti, nadalje 30% znižanje pri rojstvu prvega sina, odlikovanje za matere, olajšave pri voznini, soli ke ugodnosti, ugodna posojila mladoporočencem, vračljiva v desetih letih.

Dobra vinska letina v Bolgariji

Bolgarija je imela letos dobro vinsko letino. V vsej Bolgariji je bilo zasejanih s trto 165.000 ha. Od tega odpade 123.000 ha na Bolgarijo brez priključenih pokrajin. Grozdja je pridelala Bolgarija okrog 500 milijonov kg. V stiskalnici ga je šlo 300 milijonov kg, drugo grozdje je bilo pa predelano v mezo in marmelado. Izvozila ga je Bolgarija okrog 100 milijonov, in sicer okrog 35 milijonov svežega, okrog 30 milijonov kg grozdne marmelade in okrog 35 milijonov grozdne meze. Letošnja vinska letina je vrgla Bolgariji 3,5 milijard levov. Od tega odpade poldruha milijarda na izvoz.

Zimske počitnice v Turčiji

Zaradi pomanjkanja kuriva, je predlagal glavni ravnatelj carigradskih šol prosvetnemu ministru, da dovoli za dijake za ves čas zime takozvane zimske počitnice. Šolski pouk bi se nadaljeval pričetkom pomladi.

Asfaltna cesta v Bolgariji

Med bolgarsko vlado in med predstavniki organizacije »Toda« je bil, kakor se kaže, sklenjen dogovor, po katerem bo imenovana organizacija zgradila v Bolgariji 1200 km asfaltiranega cestnega omrežja.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na "JUTROV" oglasni oddelček

PREVODI IN VLOGE v italijanski

PISARNA L. VOLČIČ Knašjeva 13

Nov naslov: Francišanska ul. 3

Nov naslov: Francišanska ul. 3

Stružnice
REZKALNE SKOBELNE VRTALNE BRUSILNE POLIRNE
IN DRUGE STROJE
izbranih konstrukcij — dobavlja iz tukajšnjega skladišča ali tovarn
GUŠTAV LEVICAR - LJUBLJANA, Medvedova 14.

PRODA SE
Velika in visoka iz železobetona zgrajena tovarna in več hektarjev sveta ob prometni cesti tik mesta in blizu železniške postaje. — Več v pisarni odvetnika dr. Karla Kuhelj, Bleiweisova cesta št. 6, II. nadstropje.

ROBERT RAZNOŽNIK
LJUBLJANA, Pražakova ulica 8/1
Reprezentant tovarne KLEIN & STIEFEL, Stroj za obdelovanje lesa

Franc Petočnik
inspektor drž. železnice v pokoju
dne 11. decembra t. l. po kratki, težki bolezni.
Pokopali ga bomo v nedeljo, dne 13. decembra 1942 ob 3. uri popoldne iz kapelice sv. Krištofa na Zalah k Sv. Križu.
Ljubljana, Podnart, 11. XII. 1942.
Zažujoče rodbine: POTOČNIK, ing. KULJAS, BIZJAK, FISTER, TOMSE, in ostalo sorodstvo

Franc Petočnik
inspektor drž. železnice v pokoju
dne 11. decembra t. l. po kratki, težki bolezni.
Pokopali ga bomo v nedeljo, dne 13. decembra 1942 ob 3. uri popoldne iz kapelice sv. Krištofa na Zalah k Sv. Križu.
Ljubljana, Podnart, 11. XII. 1942.
Zažujoče rodbine: POTOČNIK, ing. KULJAS, BIZJAK, FISTER, TOMSE, in ostalo sorodstvo

KRZNO!
Damski in otroški plašči, krzno za obšive in žepce, muffi, ovratniki t. t. d. pri
L. ROT, krznarstvo
Ljubljana, Mestni trg št. 5

C. E. I. S. A.
COMPAGNIA ESPORTAZIONE IMPORTAZIONE SEMENTI AGRICOLE — DRUŽBA ZA IZVOZ IN UVOZ POLJEDELSKIH SEMEN
Organismo economico della Confederazione Fascista dei Commercianti per il commercio collettivo delle sementi e bulbi da destinarsi alla semina agricola. Vi fanno parte come soci tutte le Ditte Italiane operanti nel ramo all'importazione ed all'esportazione.
Per informazioni scrivere:
C. E. I. S. A. — Via Altabella 11 — Bologna

Zahvala
Za premnoge izraze iskrenega sočutja ob nenadni smrti mojega soproga, dobrega očeta in strica, gospoda

ŠABEC ALOJZIJA
vlakovodje
izrekamo najiskrenejšo zahvalo. Posebno zahvalo izrekamo vsem, ki so se udeležili pogreba ali kakorkoli spomnili ranjkega. Znanec in prijatelj najiskrenejša hvala za darovano cvetje. — Vsem mnoga hvala.
Ljubljana, dne 13. decembra 1942.
ZALUJOČA RODBINA ŠABEC

FRANCI BUH
cand. med. v Padovi
Prepeljali ga bomo v Ljubljano. Dan pogreba bo objavljen kasneje Ljubljana, dne 11. decembra 1942.
Neutolažljivi:
FRANC, oče; MARIJA, mati; MERI, PAVLA, sestri; ROZA DOLGAN, zaročenka — in ostalo sorodstvo